

2021

ARCHEOLOGIENOTA Jules Lacroixstraat 17 te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 809

Laurens Van Damme

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 809

Archeologienota Jules
Lacroixstraat 17 te Oudenaarde
(Oost-Vlaanderen)

LAURENS VAN DAMME

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

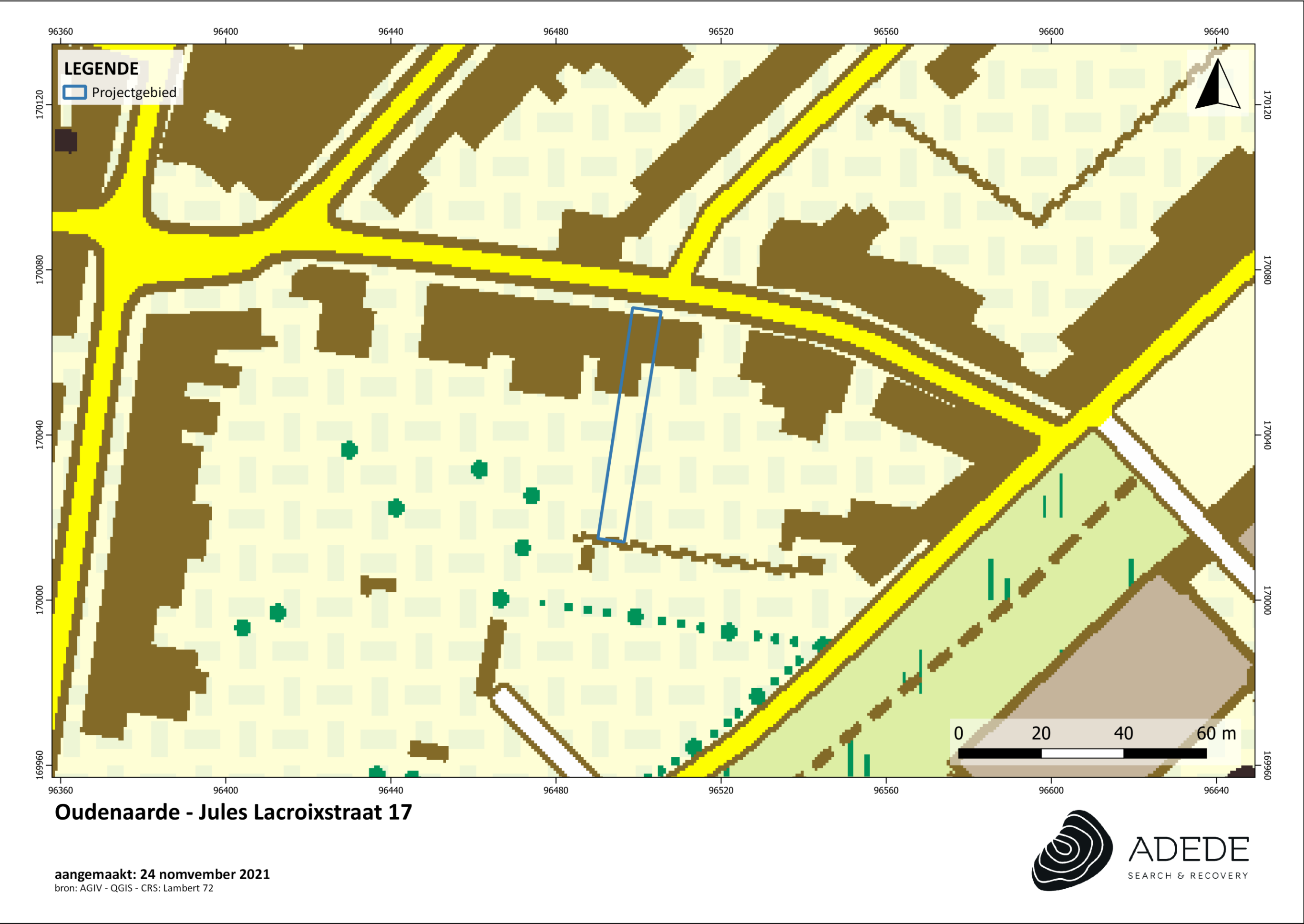
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 11 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 21 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 21 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 23 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 23 -
3.2.2	Quartaire geologisch	- 25 -
3.2.3	Bodem	- 26 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 26 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 27 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 27 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 28 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 29 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 31 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 31 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 33 -
3.3.2.1	Kaart van Jacob van Deventer (1559).....	- 33 -
3.3.2.2	Plan van Sanderus (1586-1664).....	- 34 -
3.3.2.3	Kaart van Frickx (1712)	- 35 -
3.3.2.4	Plan van Van der Kloot (1729)	- 36 -
3.3.2.5	Kaart van Villaret (1745-1748)	- 36 -
3.3.2.6	Maquette van Nézot (1746)	- 37 -
3.3.2.7	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 38 -

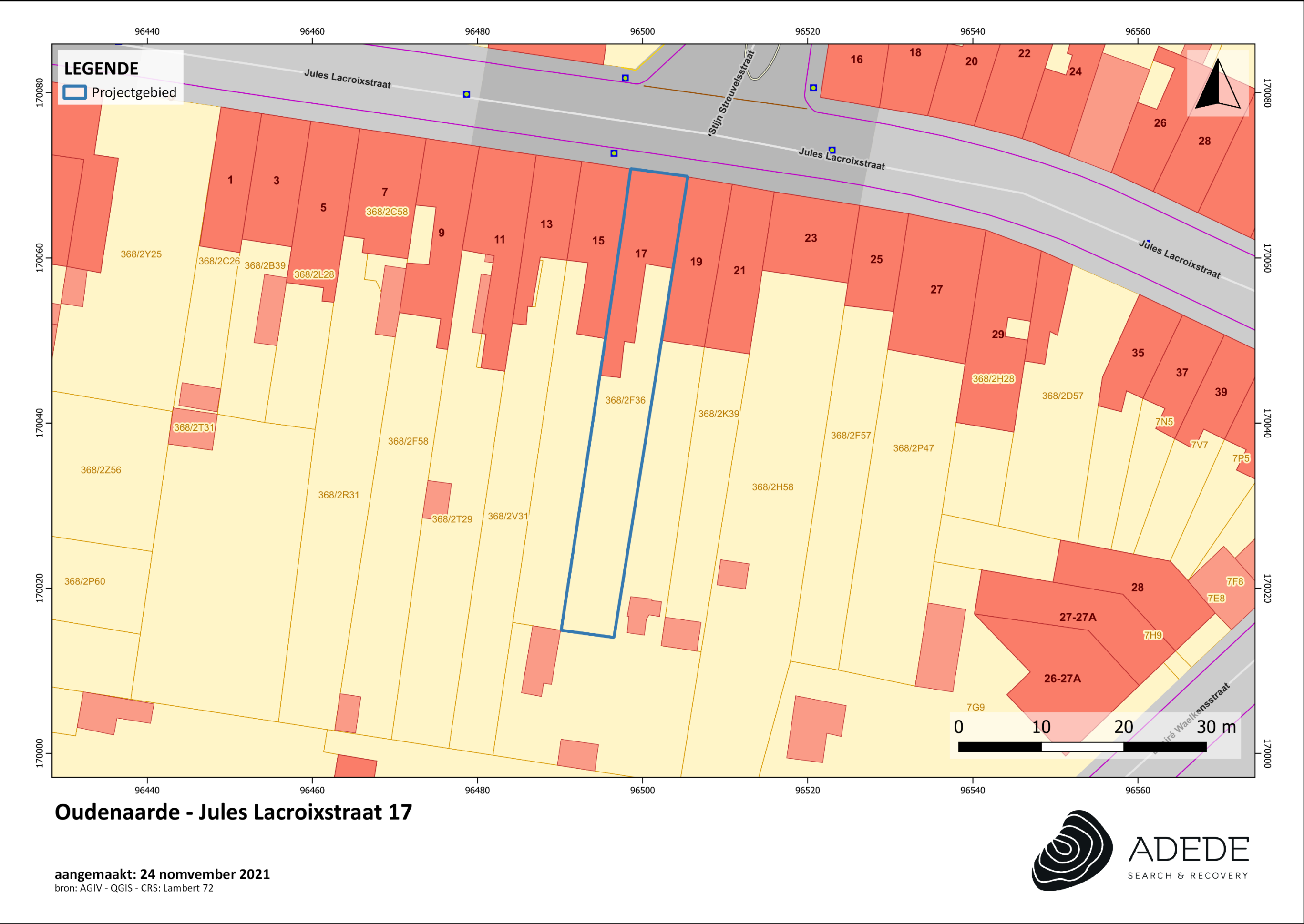
3.3.2.8	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 40 -
3.3.2.9	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 41 -
3.3.2.10	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 42 -
3.3.2.11	Kaart van Oudenaarde (1877)	- 43 -
3.3.2.12	19 ^e -eeuws kadaster	- 44 -
3.3.2.13	Stafkaart van Oudenaarde (1901)	- 45 -
3.3.2.14	Stafkaart van Oudenaarde (1931-1941)	- 46 -
3.3.2.15	Kaart van Anzegem en Oudenaarde (1960)	- 47 -
3.3.2.16	Wereldoorlogen.....	- 48 -
3.3.1	Luchtfoto 1971	- 50 -
3.3.2	Luchtfoto 1979-1990	- 51 -
3.3.3	Luchtfoto 2000-2003	- 52 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 54 -
3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving.....	- 54 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 55 -
4	Besluit	- 62 -
5	Bibliografie.....	- 64 -
6	Lijst van figuren	- 66 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2021K284
Site	Jules Lacroixstraat 17
Projectsigle ADEDE	OUD-JUL
Ligging	Jules Lacroixstraat 17 te 9700 Oudenaarde
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Sloop van de bestaande bebouwing en terras; bouw van een nieuwe rijwoning.
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Grootte projectgebied	Ca. 378,32m ²
Periode uitvoering	November 2021
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Mogelijke verstoorde zones	Bestaande bebouwing (rijhuis en bijgebouwen) langs de straatzijde, bestaand terras.

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied is CAI 220086 gelegen. Het gaat hier om de Vauban-stadsomwalling. Lodewijk XIV zou omstreeks 1670 aan maarschalk Vauban de opdracht gegeven hebben om de versterkingen van Oudenaarde aan te passen: er werden vier nieuwe bastions gebouwd en de bestaande 'halvemanen' werden hersteld. Een inundatiegebied beschermde Oudenaarde aan de zuidwestzijde (zie het historisch kaartmateriaal in het assessmentrapport).¹ Daarnaast is het plangebied gelegen binnen een vastgestelde archeologische zone, zijnde de historische stadskern van Oudenaarde.²

In de onmiddellijke en ruimere omgeving werd archeologisch onderzoek verricht. Deze vaststellingen worden toegelicht in het assessmentrapport.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling OF verkaveling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt (gezien de ligging binnen een vastgestelde archeologische zone, zijnde de historische stadskern van Oudenaarde). De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/220086>

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11912>

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is gelegen ter hoogte van de Jules Lacroixstraat 17, te 9700 Oudenaarde. Het noordelijk deel van het plangebied is bebouwd. Langs de Jules Lacroixstraat situeert zich een bestaande woning, die van het wegtracé gescheiden wordt door een voetpad. Ten zuiden van de woning situeren zich nog drie bijgebouwen en een terras. In het kader van de geplande werken zal de bebouwing en het terras volledig gesloopt worden. Het zuidelijk deel van het projectgebied bestaat dan weer uit een tuinzone, met relatief weinig vegetatie/bomen. De tuinzone wordt van de naburige tuinzones (van nrs. 15 en 19) gescheiden door muren.

Het terrein wordt ingesloten door wegtracés. In het noorden grenst het aan de Jules Lacroixstraat. Het plangebied ligt in feite ter hoogte van het kruispunt Jules Lacroixstraat-Stijn Streuvelsstraat. In het oosten en zuiden (maar niet grenzend aan het projectgebied) loopt de Desiré Waelkensstraat, in het westen de Doornikstraat die in het noorden uitgaat op het Jan Jozef Raepsaetplein. In westelijke richting op de Jules Lacroixstraat -richting het Jan Jozef Raepsaetplein- ligt vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het gaat hier om twee hoekhuizen van 1914³ en 1931.⁴ Aan de Doornikstraat bevindt zich eveneens bouwkundig erfgoed; zijnde een aantal burgerhuizen.⁵

2.5 Beschrijving geplande werken

De geplande werken omvatten de bouw van een nieuwe rijwoning ter vervanging van de oude die gesloopt zal worden, dit inclusief de bestaande drie bijgebouwen en terras. De bestaande woning is nog in relatief goede staat, maar de aard en de vorm van de binnenruimtes maakt het niet opportuun om de woning nog te verbouwen. Daarenboven maakt sloop en herbouw het mogelijk om

³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/64699>

⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/58786>

⁵ Zie www.geo.onroenderfgoed.be

de woning beter en efficiënter te isoleren.⁶ De nieuwe woning zal uit drie verdiepingen bestaan (gelijkvloers + 1^e verdieping + zolderverdieping). Op het gelijkvloers zal, langs de straatzijde, een keuken ingericht worden van ca. 19,3m². Aan de weerszijde van de gang bevindt zich dan weer een apart toilet van ca. 1,9m², een berging van ca. 3,1m², een fietsenberging van ca. 4,7m² die men langs de straatzijde kan bereiken, en een huislift (zonder liftput). Ten slotte zal op het gelijkvloers een leefruimte van ca. 65,8m² ingeplant worden die in het zuiden uitgeeft op een terras van ca. 16,5m². Op de eerste verdieping zal zich één slaapkamer situeren, een badkamer, aparte wasplaats, en polyvalente ruimte van ca. 33,7m² die in het zuiden uitgeeft op een dakterras. Via een trap en de huislift kan men deze eerste verdieping bereiken. De zolderverdieping, ten slotte, bestaat vnl. uit één grote zolderruimte, met echter nog een aparte wc en een ruimte voor technieken van ca. 5,7m². Ook deze zolderverdieping kan men via de trap en huislift bereiken.

De nieuwe woning zal gefundeerd worden op een vloer in beton, voorzien van vorstvrije randen op minimaal 80cm diepte onder het maaiveld. Ter hoogte van het geplande terras zal een regenwaterput van 5000 liter (ca. 1,73m diep) geplaatst worden, alsook een infiltratieput van 2000 liter (ca. 1,5m diep). De nieuwe woning zal niet onderkelderde worden. De geplande werken situeren zich geheel ter hoogte van de reeds bestaande bebouwing en terras.

2.6 Randvoorwaarden

Ter hoogte van de Jules Lacroixstraat bevindt zich een bestaande rijwoning met drie bijgebouwen en terras. Eventueel verder onderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren vanuit het perspectief van fysische onmogelijkheid.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt

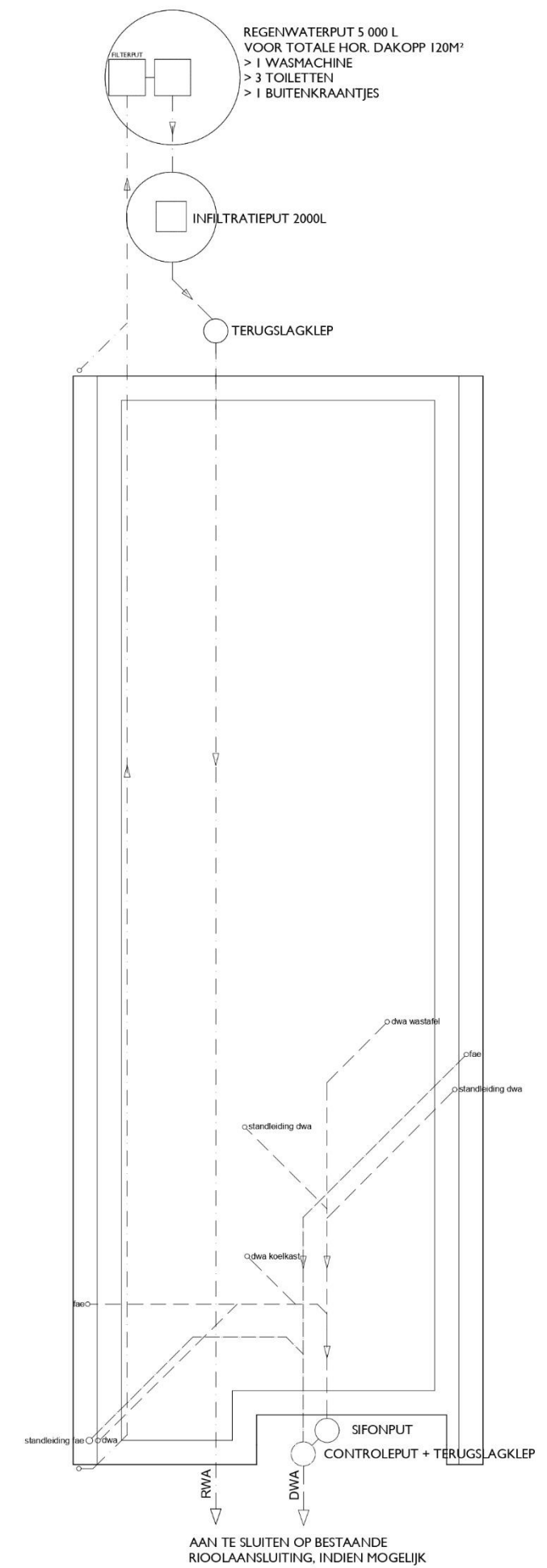
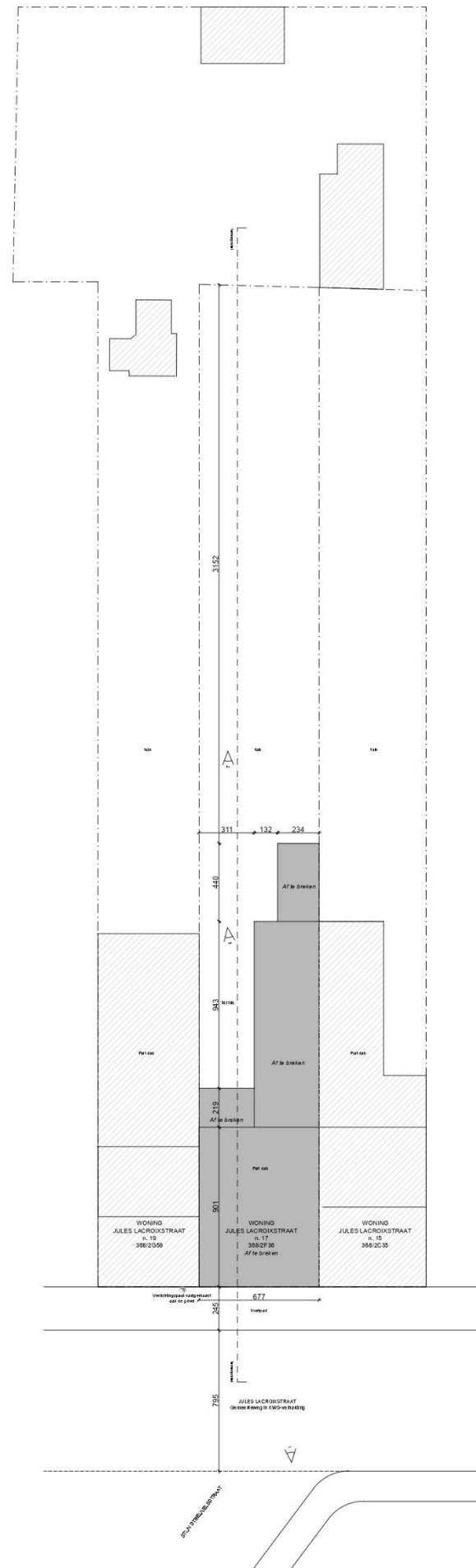
⁶ Info opdrachtgever.

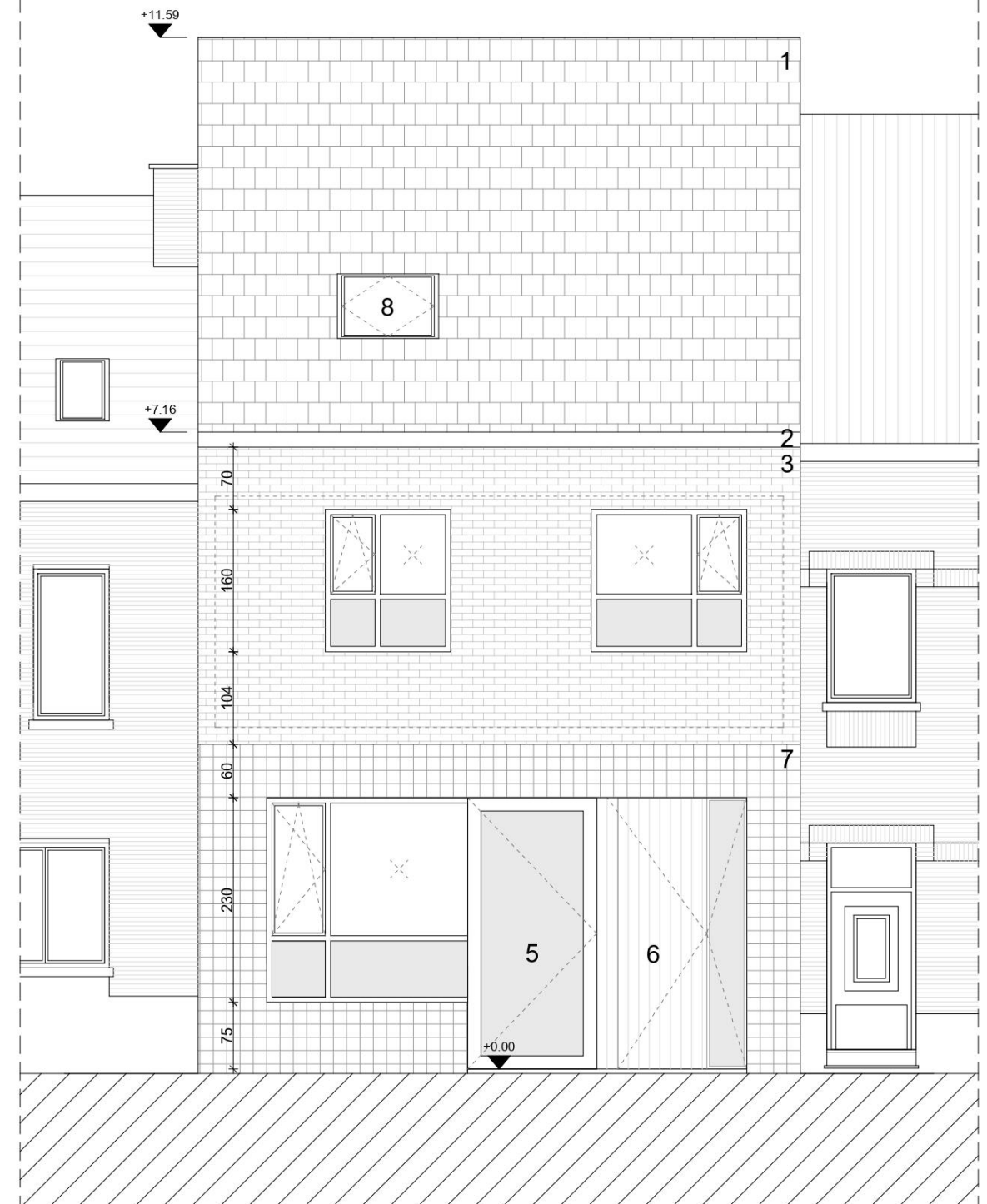
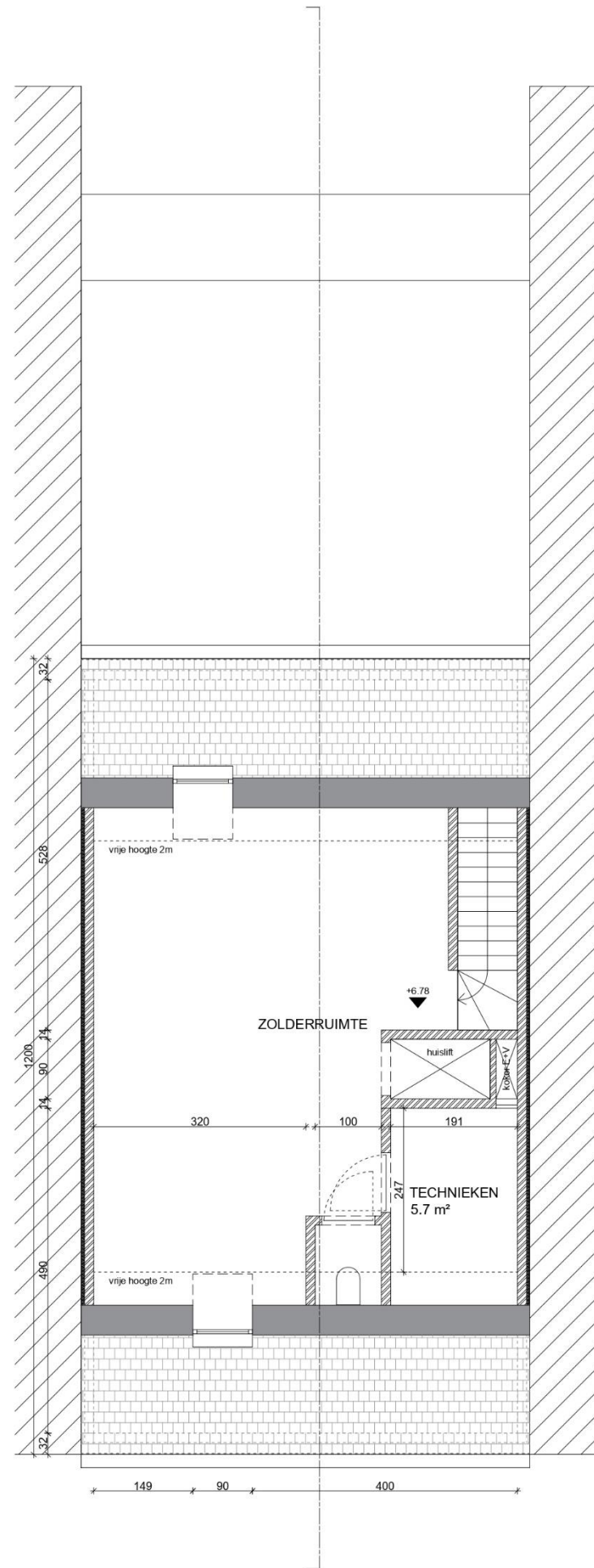
vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

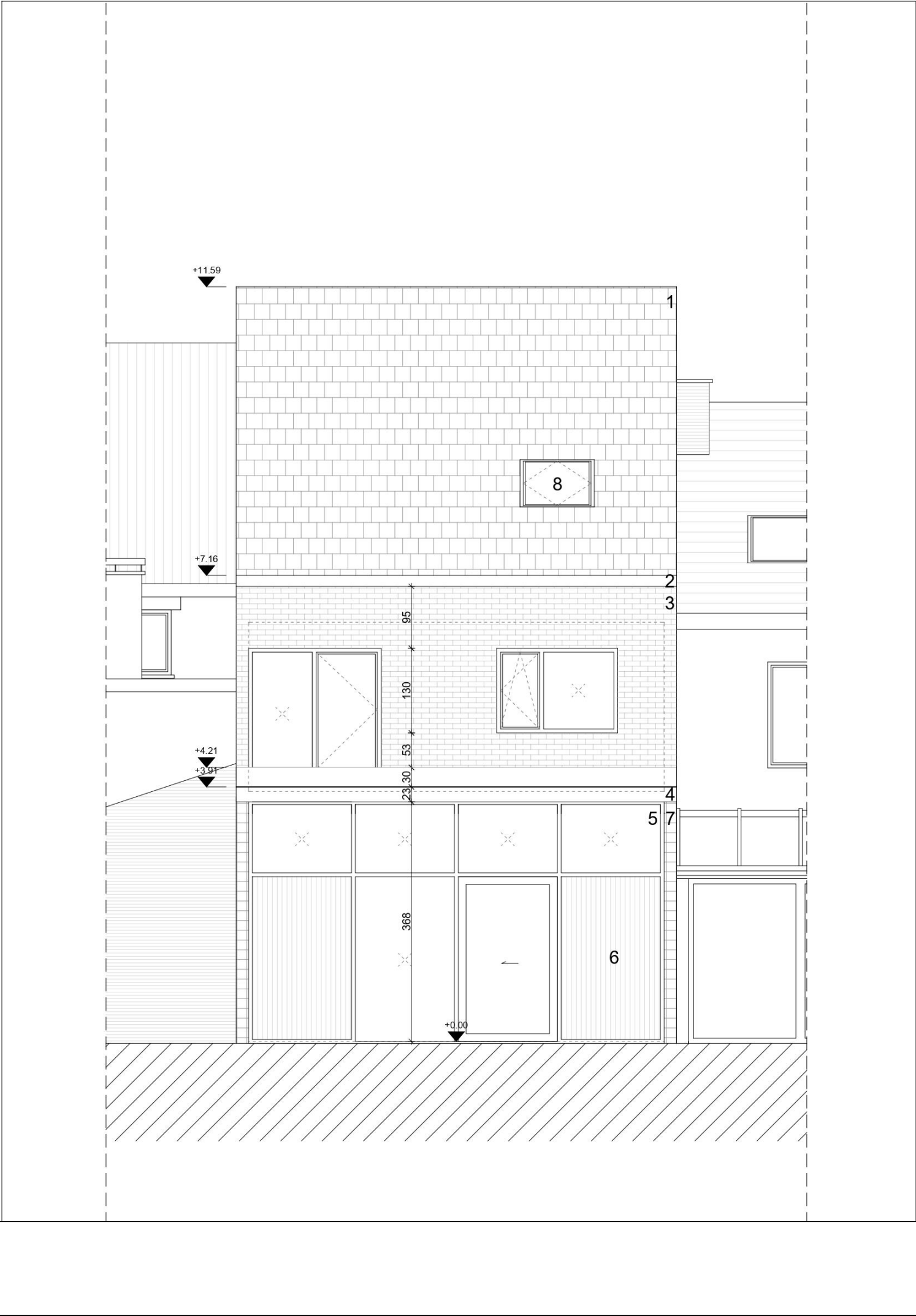
Overzicht geconsulteerde kaarten:

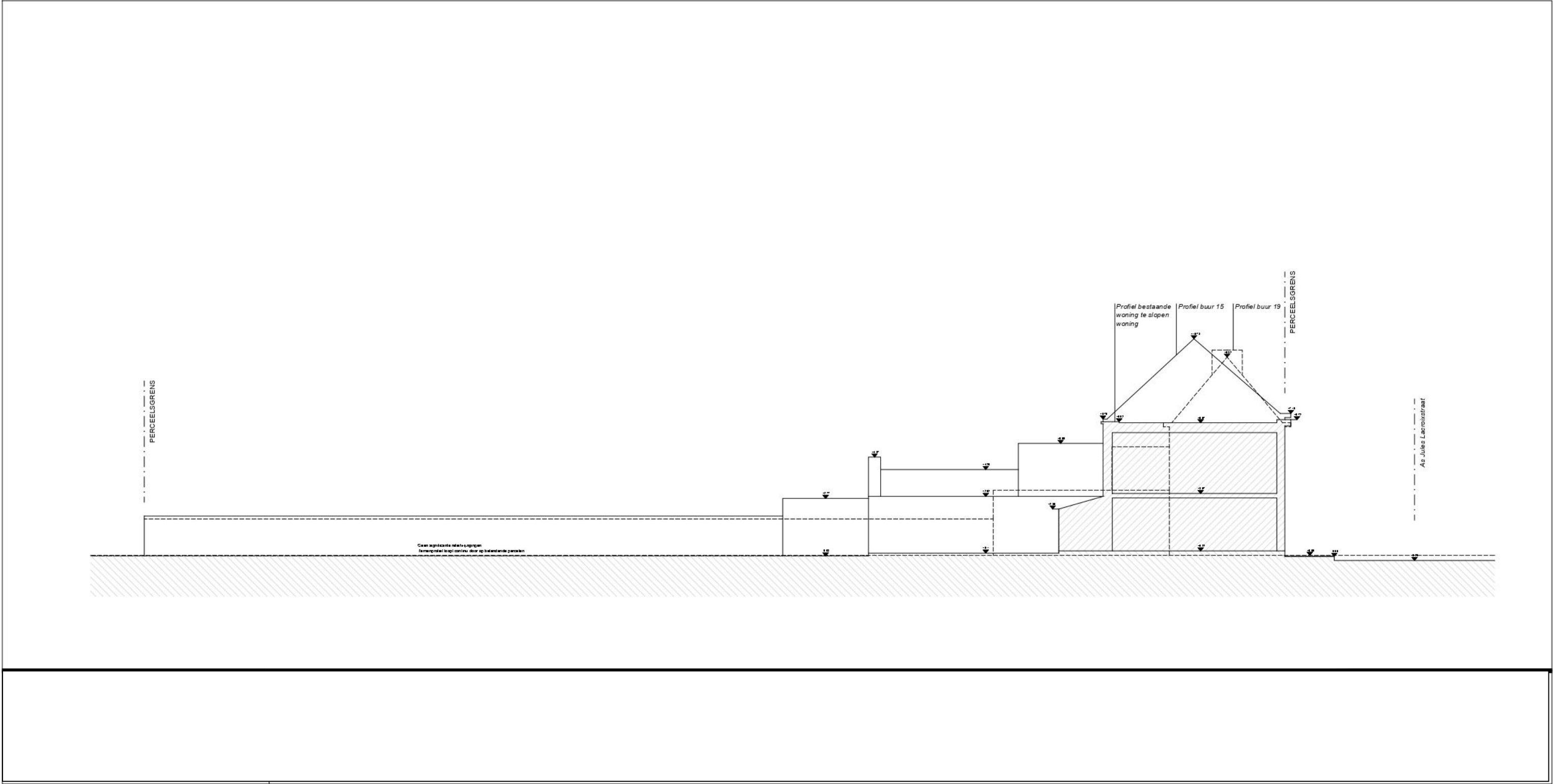
- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Jacob van Deventer, 1559
 - Plan van Sanderus, 1586-1664
 - Kaart van Frickx, 1712
 - Plan van Van der Kloot, 1729
 - Kaart van Villaret, 1745-1748
 - Maquette van Nézot, 1746
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Kaart van Oudenaarde, 1877
 - 19e – eeuws kadaster
 - Stafkaart van Oudenaarde, 1901

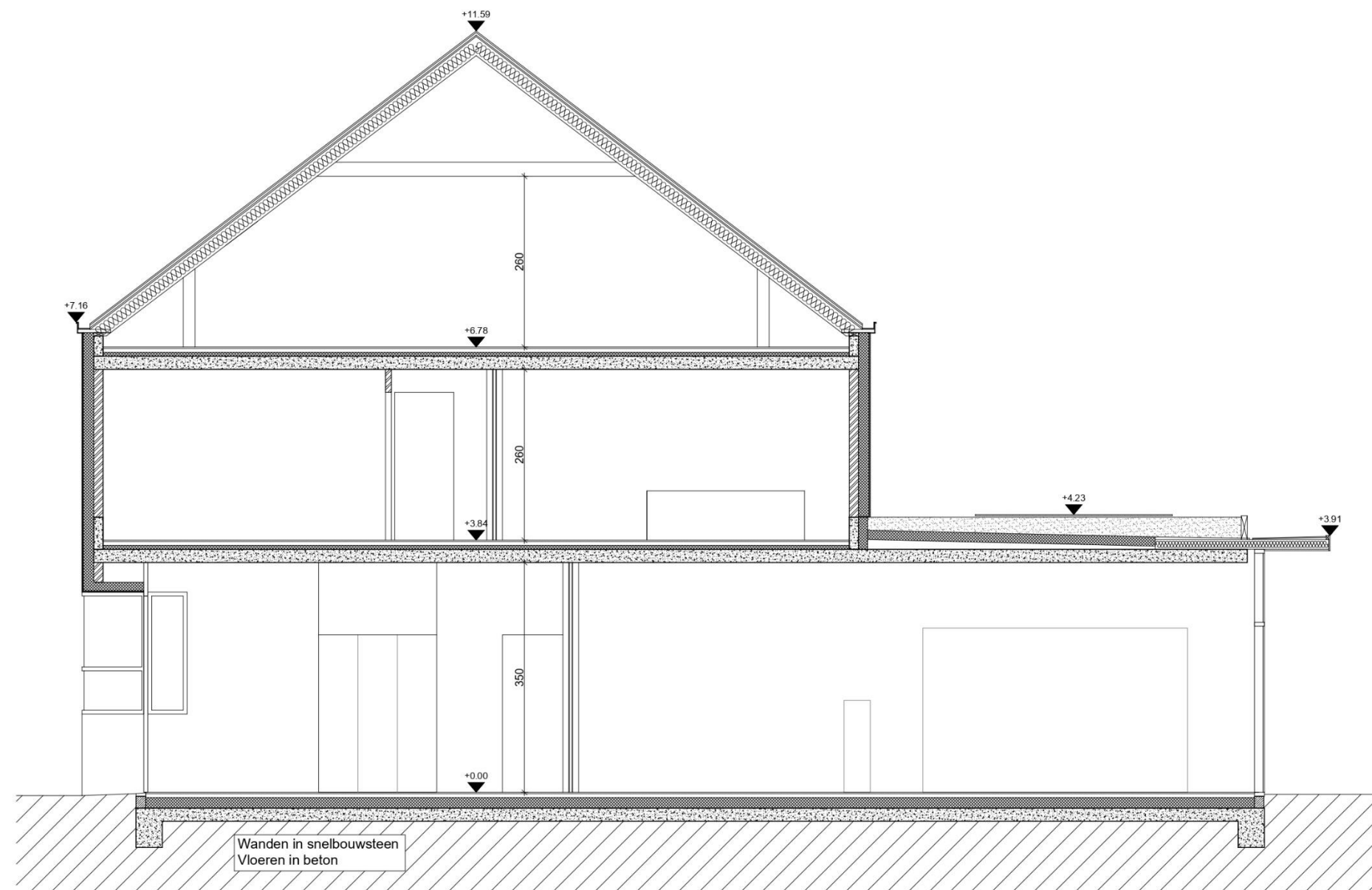
- Stafkaart van Oudenaarde, 1931-1941
- Kaart van Anzegem en Oudenaarde, 1960
- Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

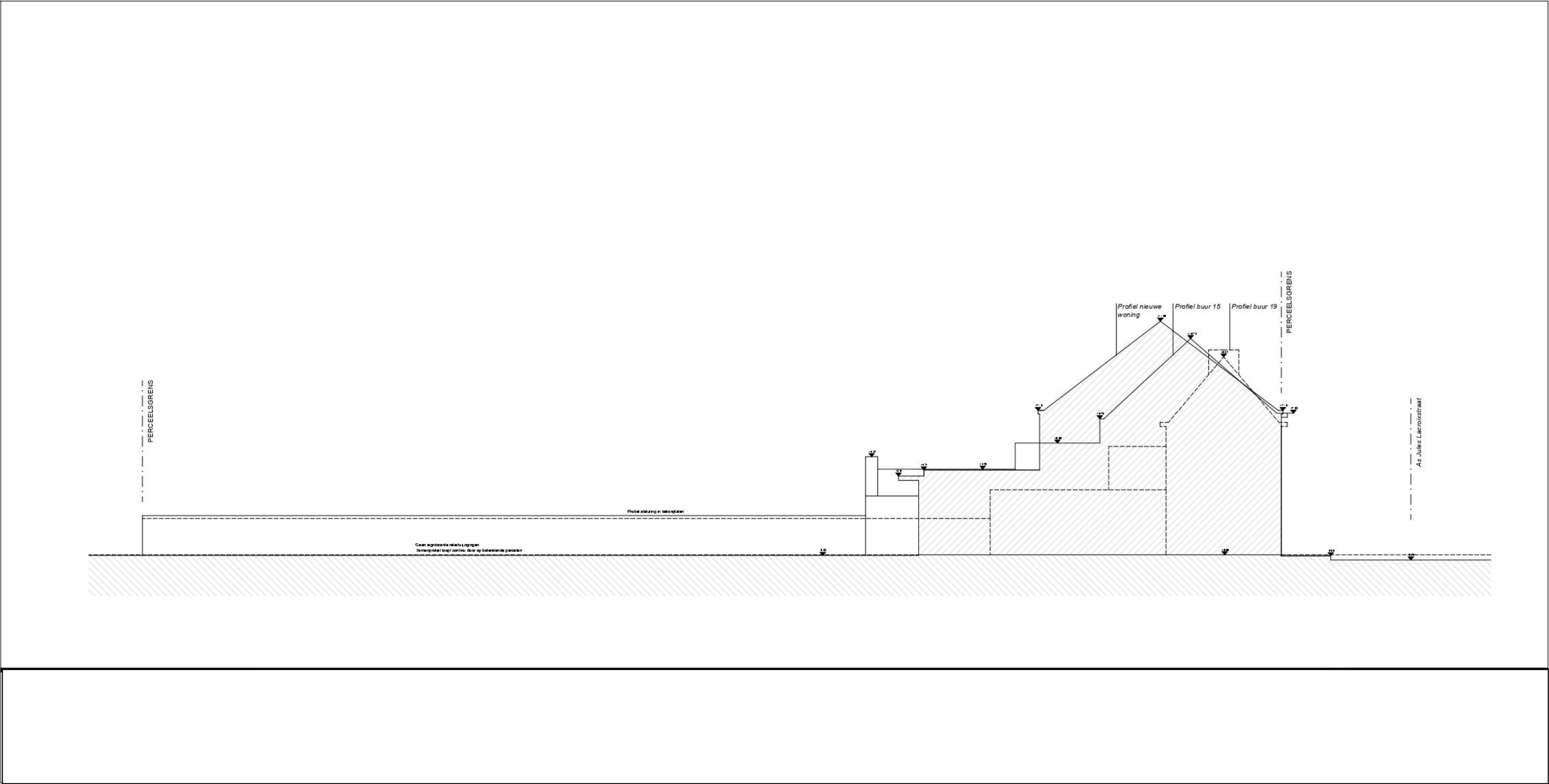

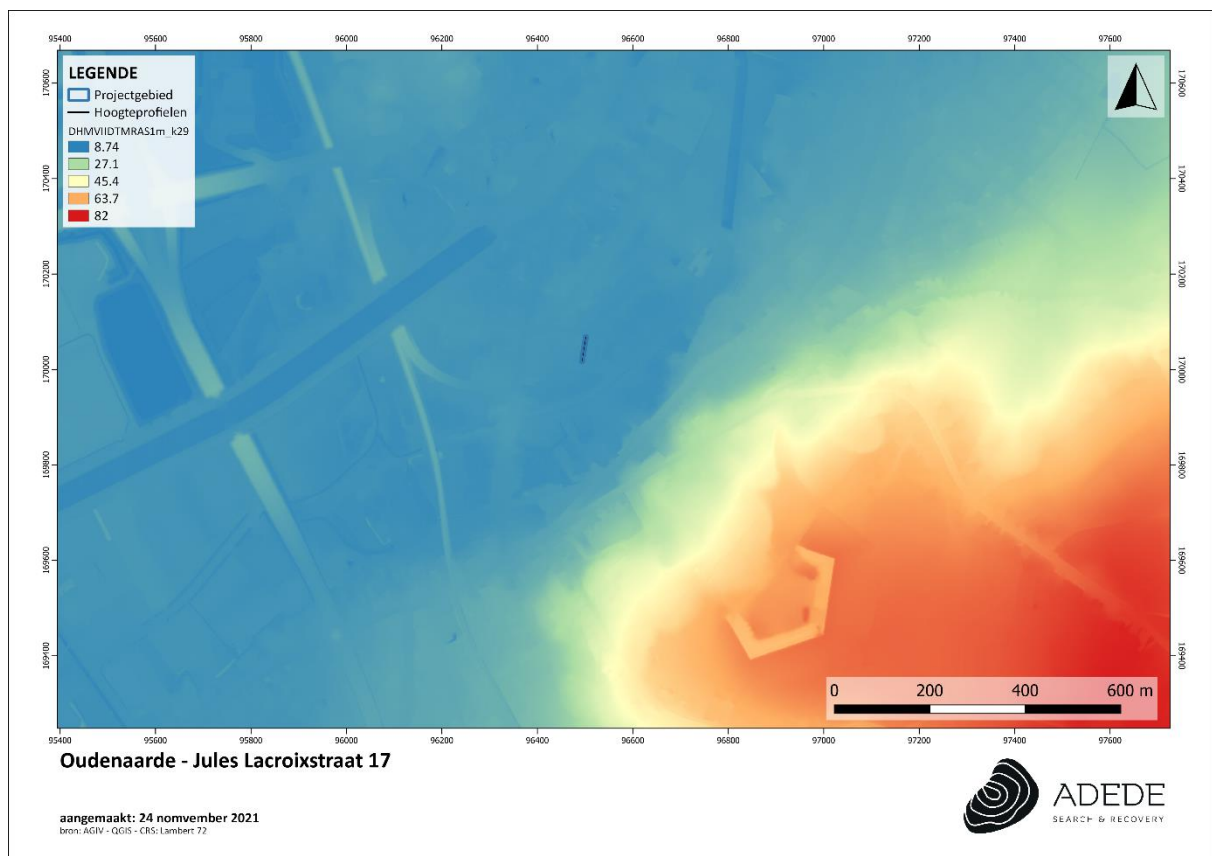

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

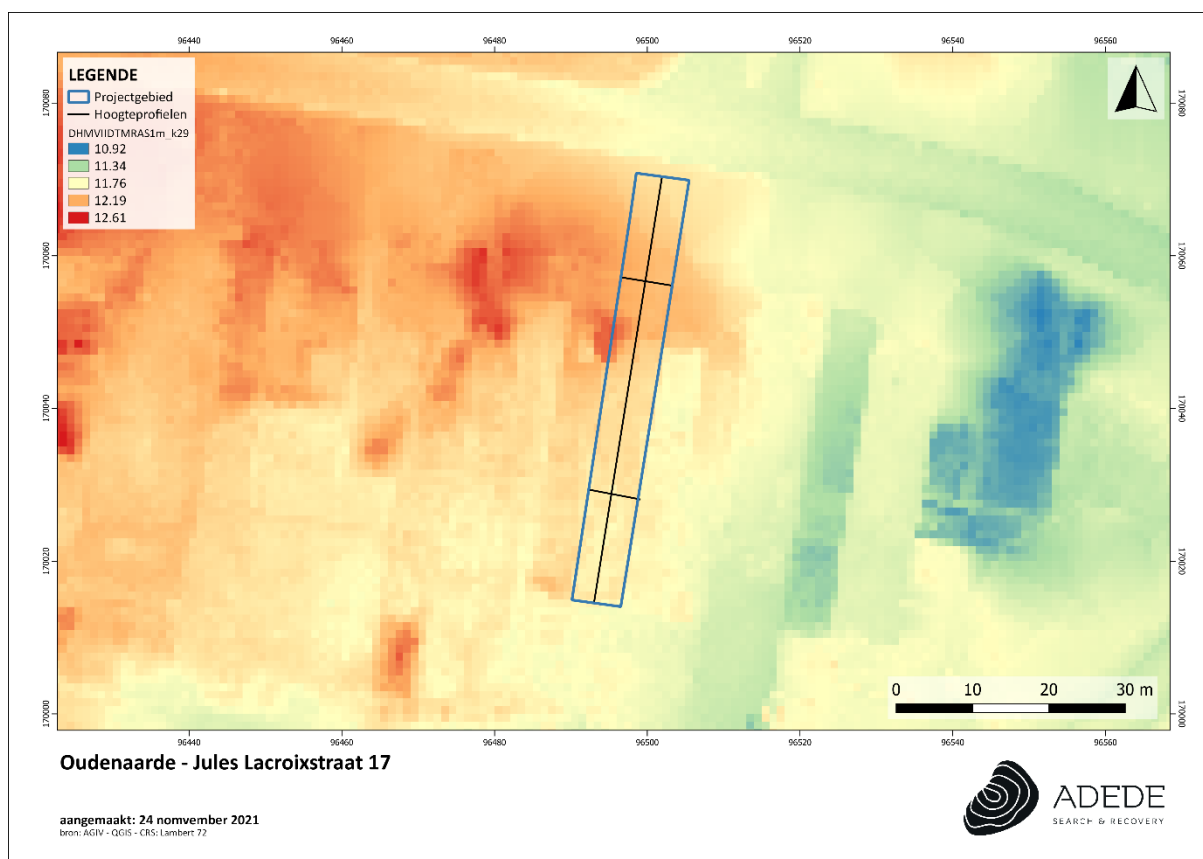
Oudenaarde is een stad in de provincie Oost-Vlaanderen, meer bepaald in de regio van de Vlaamse Ardennen. Deze regio wordt gekenmerkt door een heuvelachtig landschap. De stad is gelegen aan weerszijden van de Schelde en bevindt zich dan ook in het Boven-Scheldebekken.⁷

Het projectgebied ligt op een gemiddelde hoogte van ca. +12m TAW. Intern vertoont het terrein een aantal hoogteverschillen die tot ca. een halve meter kunnen oplopen. Meer bepaald lijkt het terrein af te lopen in zuidelijke richting (richting de tuinzone). Omwille van het onnatuurlijke verloop van deze verschillen (zie de hoogteprofielen) is het goed mogelijk dat de bodem antropogeen werd opgehoogd voor de aanleg van de woning, doch kan dit op basis van louter een bureaustudie niet met absolute zekerheid beargumenteerd worden.

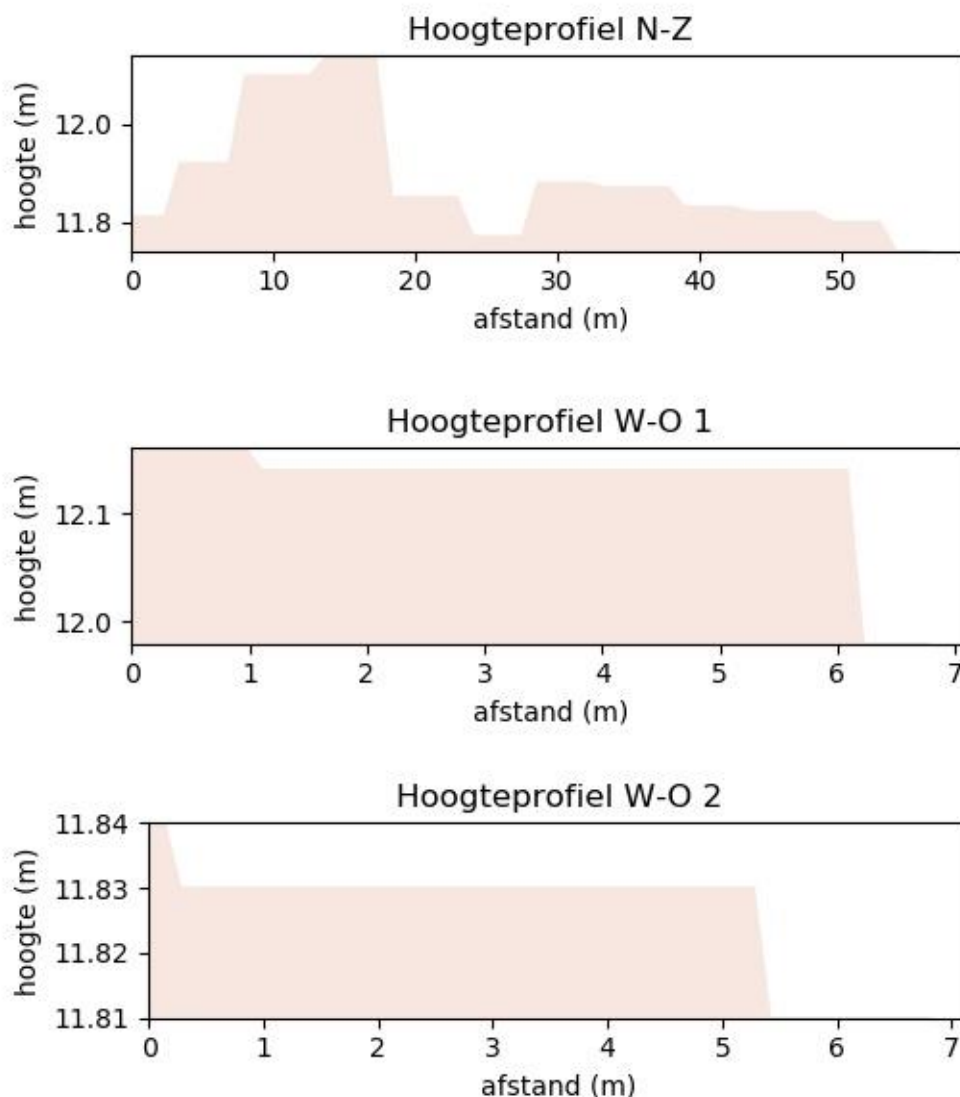

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHM VII, digitaal terreinmodel 1m.

⁷ David Janssens, Hadewijch Pieters & Cedric Van Huffel, *Archeologienota Stationsstraat 25-27 te Oudenaarde (Gent, 2017)*.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Tertiair geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Kortrijk**, en meer bepaald binnen het **Lid van Moen (KoMo)**; helderblauw op onderstaande kaart). Deze Formatie, die samen met de Formatie van Tielt en de Formatie van Gentbrugge de Ieper groep vormt, bestaat uit een pakket mariene zandige klei, tot 125 meter dik, met weinig macrofossielen uit het vroege Ieperiaan, afgezet in de zee die België bedekte tijdens het Ypressiaan (Vroeg-Eoceen, rond

52 miljoen jaar oud).⁸ Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu).

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting. De Tertiair geologische kaart verwijst ook naar de aanwezigheid van *Nummulites Planulatus*.

Ten zuiden van het projectgebied situeert zich het Lid van Saint-Maur. Dit Lid maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk en wordt gekenmerkt door klei met zeer fijn silt en enkele dunne intercalaties van grofsiltige klei of kleiig, zeer fijn silt.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Formatie_van_Kortrijk

3.2.2 Quartair geologisch

Quartair geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen **type 3a** (groen op onderstaande kaart). Bij dit profieltype zijn er Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie.

Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- **Fh:** Dit betreft fluviatiele afzettingen, inclusief organochemisch en primariën, en afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardi-Glaciaal (Laat-Weichseliaan).
- **Elpw:** Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, waar het onderzoeksgebied zich bevindt, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem. Met mogelijks **HQ:** hellingsafzettingen van het Quartair.
- **Flpw:** Dit zijn fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

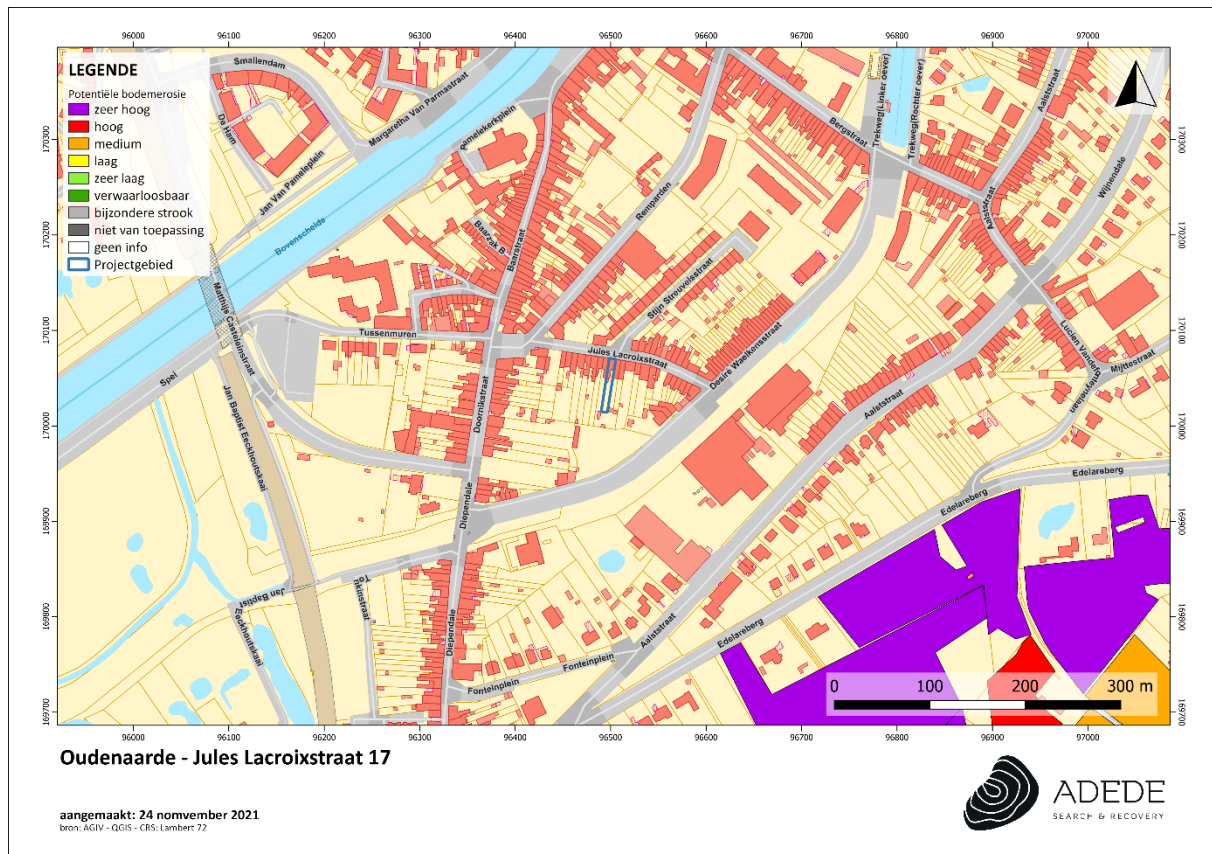
Het gehele projectgebied staat gekarteerd onder bodemtype **OB**. Dit betreft kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Geen info gekend wat de potentiële bodemerosie betreft van het projectgebied. Percelen in het zuidoosten van het terrein kennen echter een **gemiddeld (medium) tot zeer hoog risico op bodemerosie**.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Het projectgebied – en de directe omgeving – staat ingekleurd als oranje, wat neerkomt op **sterk erosiegevoelige bodems**.

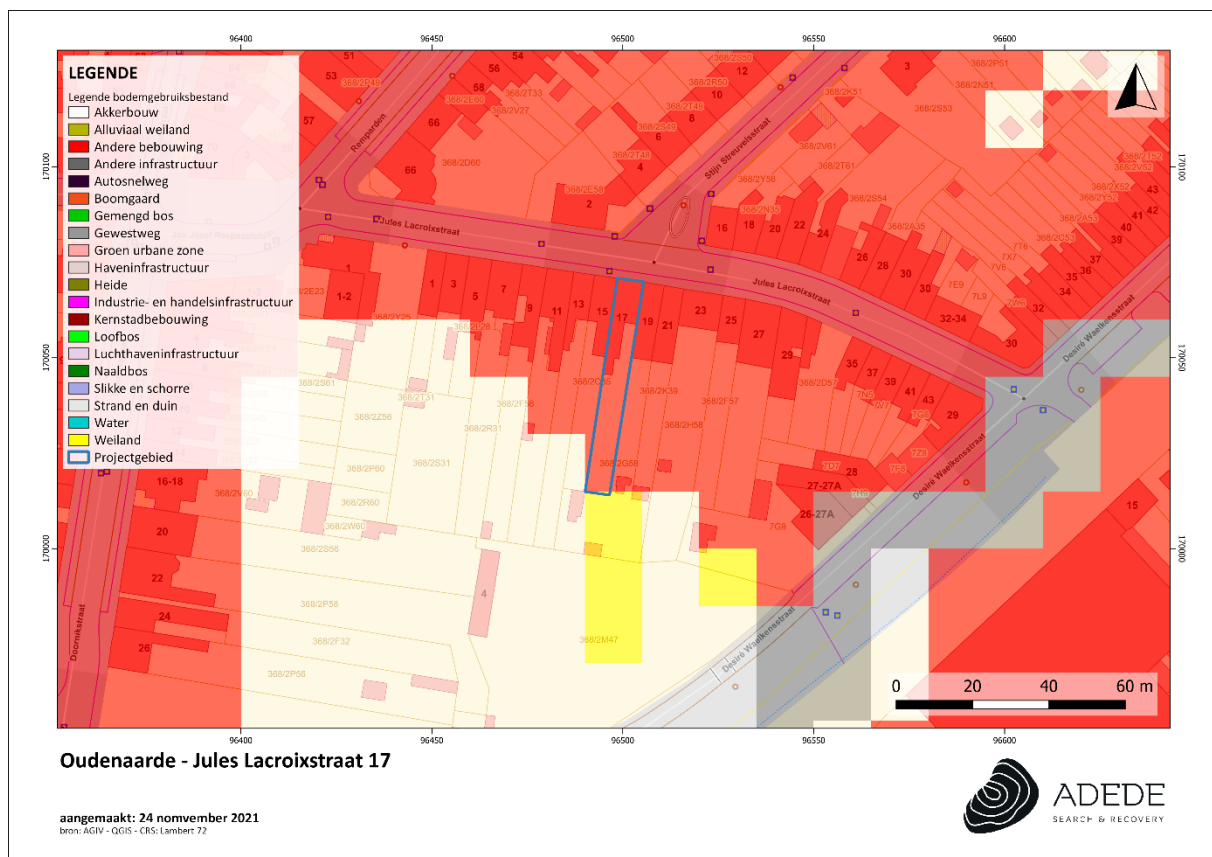
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruik gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied als volgt gekarteerd staat:

- **Andere bebouwing (rood):** Het betreft een gebied waarbij het grootste deel bedekt wordt door structuren. Dit kan gaan over gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen 30% en 80% is verhard).

In het zuiden snijdt het projectgebied ook een zone aan die gekarteerd staat als **weiland (geel)**. Dit betreft een bodem bedekt met gras, die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodembegebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Op het gewestplan wordt het gehele projectgebied gekarteerd onder **woongebied (rood)**. De woongebieden zijn bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen en voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De naam Oudenaarde betekent 'oude weide' en heeft een Germaanse oorsprong. De eerste vermelding van deze naam stamt uit 1038. De nederzetting zou ontstaan zijn omstreeks 1050, rond een burcht, na de neergang van de vroeg-middeleeuwse portus van Ename. Deze burcht, turris Aldenardensis, was gebouwd door graaf Boudewijn IV omstreeks het jaar 1000. Door de gunstige ligging aan de Schelde ontwikkelde de nederzetting zich al vlug tot een stad met een groeiende handel.

Een eerste markt bevond zich aan de Burgschelde die na de bouw van de grote markt bekend stond als de Vismarkt of Garenmarkt. De grote markt ontstond eind 12^e-begin 13^e eeuw bij de uitbreiding van de stadsversterkingen. Wanneer Oudenaarde zijn eerste versterkingen kreeg, is onduidelijk. Eind 12^e eeuw was het reeds een vesting met verscheidene poorten. In 1214, na de Slag van Bouvines, moesten de versterkingen verplicht afgebroken worden, maar in 1227, door het verdrag van Melun, kreeg de graaf het recht terug om ze te heropbouwen. Bij deze heropbouw midden 13^e eeuw, werd de vesting verder opgeschoven naar het westen. De versterkte wallen werden in 1290 getransformeerd naar stenen muren. Begin 15^e eeuw, in de Bourgondische periode, liet hertog Jan zonder Vrees geheel nieuwe muren oprichten, versterkt met 24 torens en 5 poorten. Deze vestingmuren zouden de basis blijven van de vorm en aanleg van de stad tot de sloop van de stadsvesten eind 18^e eeuw. In de 16^e eeuw ontstonden de eerste bastions, gebouwd door de Franse calvinist de La Noüe die later uitgebreid werden door Vauban met vier nieuwe bastions en een herstelling van de bestaande halvemanen.

De grenzen van Oudenaarde werden ook sterk beïnvloed door de meanderende Schelde en haar zijarmen, de Burgschelde en de Grachtschelde. Langs de rivier ontstonden verschillende stuwsluizen en watermolens. De oudste brug was oorspronkelijk in hout, maar werd ten laatste in 1275 omgebouwd in steen aangezien ze dan reeds benoemd wordt als 'Steenbrug'. Het uitzicht van de stad werd verder bepaald door de aanwezigheden van verschillende kloostergemeenschappen vanaf de 13^e eeuw. Aan de oostelijke oever ontstonden de abdij van Maagdendale en het zwartustersklooster, op de westelijke oever het Onze-Lieve-Vrouwehospitaal, het begijnhof en het klooster van Sion. Dit laatste klooster was gelegen naast de burcht die door de Bourgondiërs werd herbouwd in de 14^e eeuw als residentieel kasteel en zou in latere tijden dienen als ambtswoning van de stadsgouverneur, graanmaalderij en houtzaagmolen.

In de 16^e eeuw kreeg het religieuze leven het hard met de Beeldenstorm en eind 17^e eeuw kreeg Oudenaarde te maken met de inval van Lodewijk XIV van Frankrijk. Oudenaarde behoorde vanaf dan tot de tweede helft van de 18^e eeuw tot Frankrijk. Gedurende deze periode kreeg de stad het zwaar te verduren door Spaanse belegeringen waarbij meer dan de helft van de stad in de as werd gelegd. Onder keizer Jozef II verloor Oudenaarde haar versterkt karakter door de afbraak van de vesten, de stadspoorten en de burcht. Vele gebouwen die verwoest waren werden herbouwd in classicistische stijl. Na de Slag bij Waterloo speelde de stad echter een centrale rol in de Wellingtonbarrière en werd ze wederom een vesting. Oudenaarde verloor haar strategische positie voor het laatst in 1859 waarna de versterkingen weer verdwenen.

In de jaren 1857 werd de spoorlijn Gent-Oudenaarde aangelegd ten noorden van de gedempte stadsvesten waarrond de stationswijk zich ontwikkelde. Ook ten noorden van de gedempte vesten werd eind 19^e eeuw het Liedtskasteel aangelegd met bijhorend landschapspark. De 19^e eeuw was verder gekenmerkt door een industriële aanwezigheid van kleine fabrieken en bedrijfjes in de oude stadskern. Deze zouden in de 20^e eeuw verdwijnen naar de waterwegen en de periferie, onder meer door een hernieuwde aandacht voor restauratie van openbare gebouwen en kerken in de stadskern. De Stationsstraat werd aangelegd na het dempen van de stadsvestingen in 1859. Deze straat vormt de verbinding buiten het oude stadscentrum tussen de in 1857 aangelegde spoorweglijn Gent-Saint-Ghislain met station op grondgebied Bevere en het Tacambaroplein. De aanleg van de straat verliep gemakkelijk omdat de grond in eigendom was van de stad Oudenaarde. De gronden er rond werden verkaveld en er vond bebouwing plaats van burgerhuizen met bepleisterde lijstgevels en burgerhuizen in historiserende stijlen en eclectische baksteenarchitectuur.⁹

⁹ David Janssens, Hadewijch Pieters & Cedric Van Huffel, *Archeologienota Stationsstraat 25-27 te Oudenaarde (Gent, 2017)*.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121247>

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Kaart van Jacob van Deventer (1559)

Jacob van Deventer kan de eerste wetenschappelijke cartograaf van de Nederlanden worden genoemd: hij is de eerste die niet langer de nadruk legt op het picturale karakter van een kaart, maar zich gaat focussen om het werkelijke aanzien van de stad getrouw weer te geven. Gelet op het militaire doel van deze kaarten worden het verloop van het wegennet en de verhoudingen tussen de bouwblokken minutieus aangehouden. Het is wachten tot het einde van de 18de eeuw voor vergelijkbare topografisch nauwkeurige kaarten.¹⁰

Het projectgebied staat indicatief op onderstaande kaart weergegeven. Op de kaart van Jacob van Deventer is te zien dat het projectgebied buiten de Bourgondische stadsmuren gelegen is, ter hoogte van de dubbele gracht. Bebouwing is zowel te zien in de binnenstad, als buiten de stadsmuren. De toegangspoorten en torens van de stadsmuren zijn duidelijk herkenbaar.

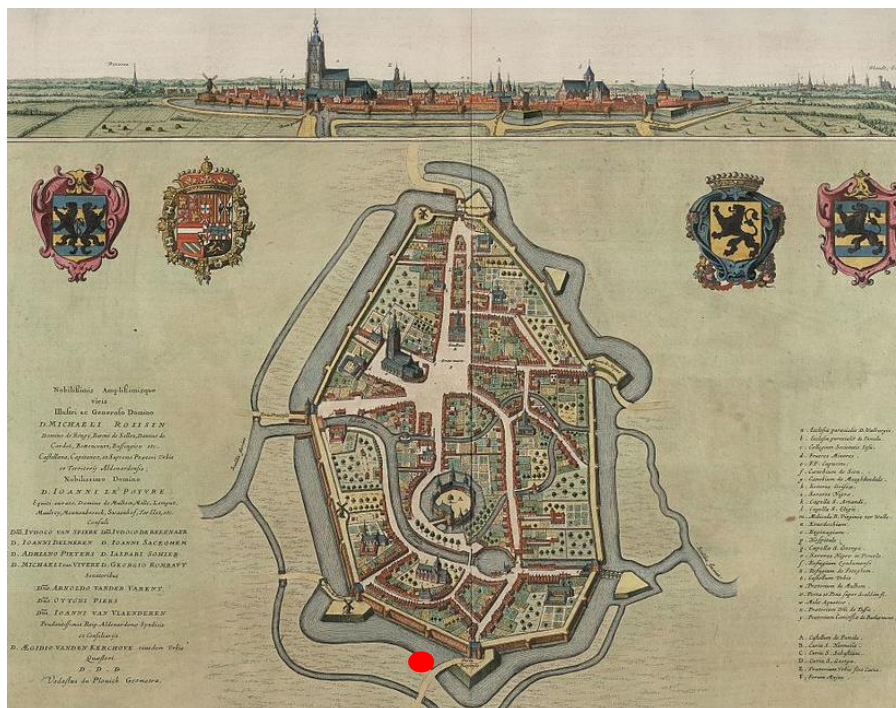
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Jacob van Deventer (indicatief)

¹⁰ David Janssens, Hadewijch Pieters & Cedric Van Huffel, *Archeologienota Stationsstraat 25-27 te Oudenaarde (Gent, 2017)*.

3.3.2.2 Plan van Sanderus (1586-1664)

Op het plan van Sanderus is louter de historische stadskern van Oudenaarde zichtbaar. Zoals reeds op de kaart van Jacob van Deventer werd aangetoond, lag het projectgebied hier buiten. Het terrein staat indicatief op het plan van Sanderus weergegeven, in onbebouwd gebied, deels in de gracht aan de buitenzijde van de stadsmuren.

Het panoramisch zicht (bovenaan) toont echter een radicaal verschillend beeld dan de kaart van van Deventer. Zo lijkt de binnenstad van Oudenaarde omzoomd te zijn door landbouwgrond (omringd door bomenrijen en/of hagen) en lijkt er van bebouwing buiten de stadsmuren geen sprake te zijn. Een mogelijke verklaring is dat Sanderus voornamelijk de Stad Oudenaarde wenste weer te geven en dat hij daarom op het panoramisch zicht de bebouwing weglief zodat het zicht op de stadskern duidelijker was.

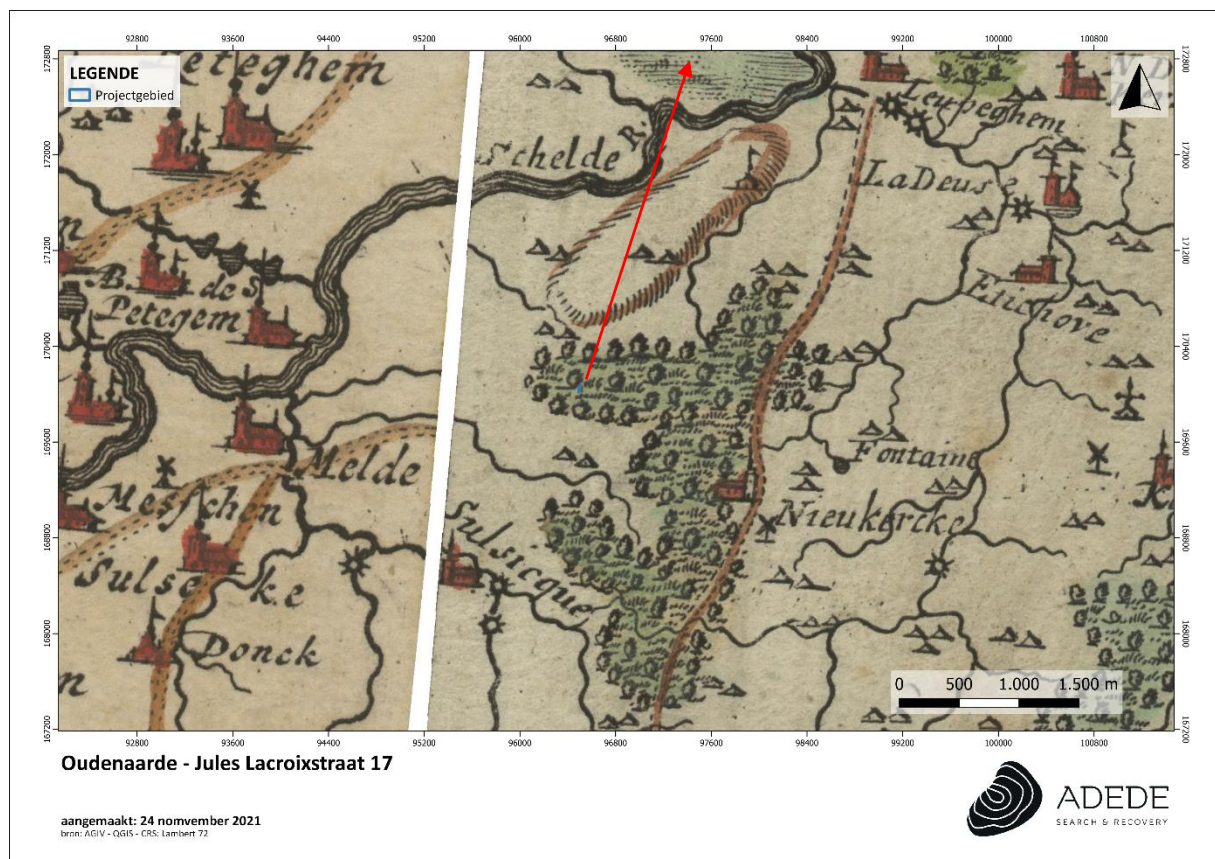

Figuur 12. Situering van het projectgebied op het plan van Sanderus (indicatief)

3.3.2.3 Kaart van Frickx (1712)

De Frickx-kaarten, genoemd naar Eugène-Henri Frickx, zijn gebundeld in een atlas en zijn een verzameling van heterogene, losse kaarten, die allemaal gemeen hebben dat ze handelen over de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in twee compartimenten: een deel met topografische kaarten van de Nederlanden en een tweede bundel met stadsplannen, belegeringen en veldslagen.

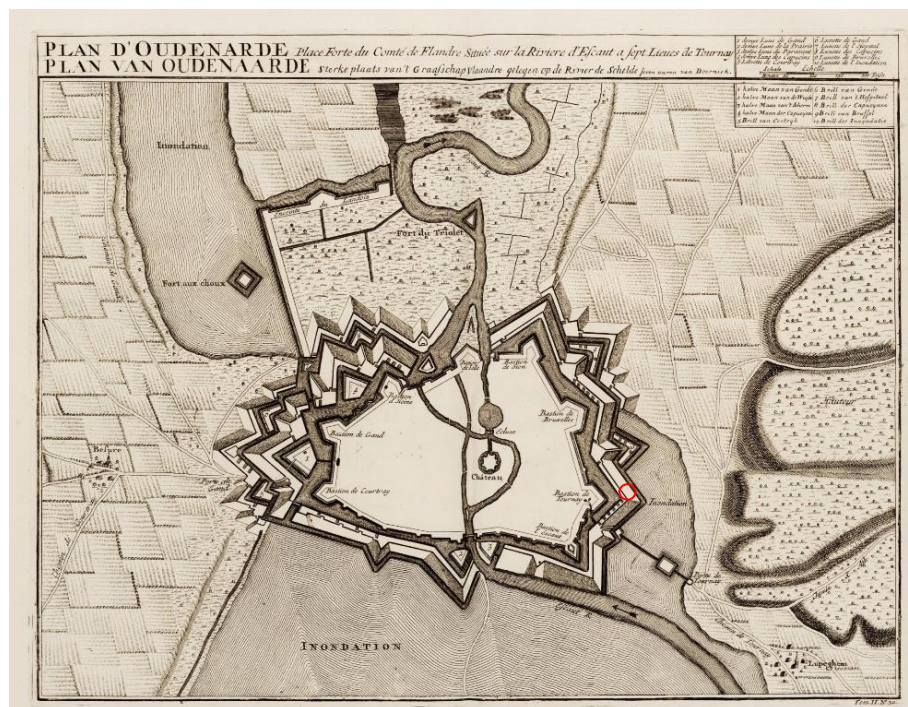
Op de kaart van Frickx wordt het projectgebied in een bebost gebied ten zuiden van Oudenaarde weergegeven (op grote afstand; Oudenaarde is niet zichtbaar op onderstaande kaart). Op die manier kan beargumenteerd worden dat de projectie op onderstaande kaart foutief is. Gezien het gebrek aan detail op de Frickx-kaart kan weinig opgemaakt worden over de aard en functie van het plangebied.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx

3.3.2.4 Plan van Van der Kloot (1729)

Het projectgebied staat indicatief aangeduid op het plan van Van der Kloot. Het is gelegen in het verlengde van het 'Bastion de Tournay', op de Vauban-vestingen. Het inundatiegebied staat ook duidelijk op onderstaande kaart weergegeven. De bebouwing, zoals vastgesteld op de kaart van Jacob van Deventer, heeft ongetwijfeld plaats moeten ruimen voor de aanleg van de versterkingen. Vanuit de 'Porte de Tournay' loopt een tracé die uitgaat op Leupegem (heden ten dage een deelgemeente van Oudenaarde).

Figuur 14. Situering van het projectgebied op het plan van Van der Kloot (indicatief)

3.3.2.5 Kaart van Villaret (1745-1748)

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel Villaret-kaart genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.¹¹

Op de kaart van Villaret wordt het projectgebied op de Vauban-vestingen weergegeven, maar echter grotendeels in de gracht. Er dient opgemerkt te worden dat de projectie op onderstaande kaart niet geheel correct is daar het plangebied in feite zuidwestelijker hoort te liggen, min of meer in het

¹¹ <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

verlengde van het 'Bastion de Tournay' (zie eerder; zie ook de Ferraris-kaart), op de aarden versterking die langs weersijden begrensd wordt door grachten. Opvallend op onderstaande kaart is de beperkte bebouwing die te zien is buiten de stadsmuren i.v.m. de kaart van Jacob van Deventer. Er is nog wat bebouwing herkenbaar in het zuidoosten -vermoedelijk zijn dit hoeves/boerderijen die omzoomd worden door landbouwgrond (zie ook de kaart van Ferraris).

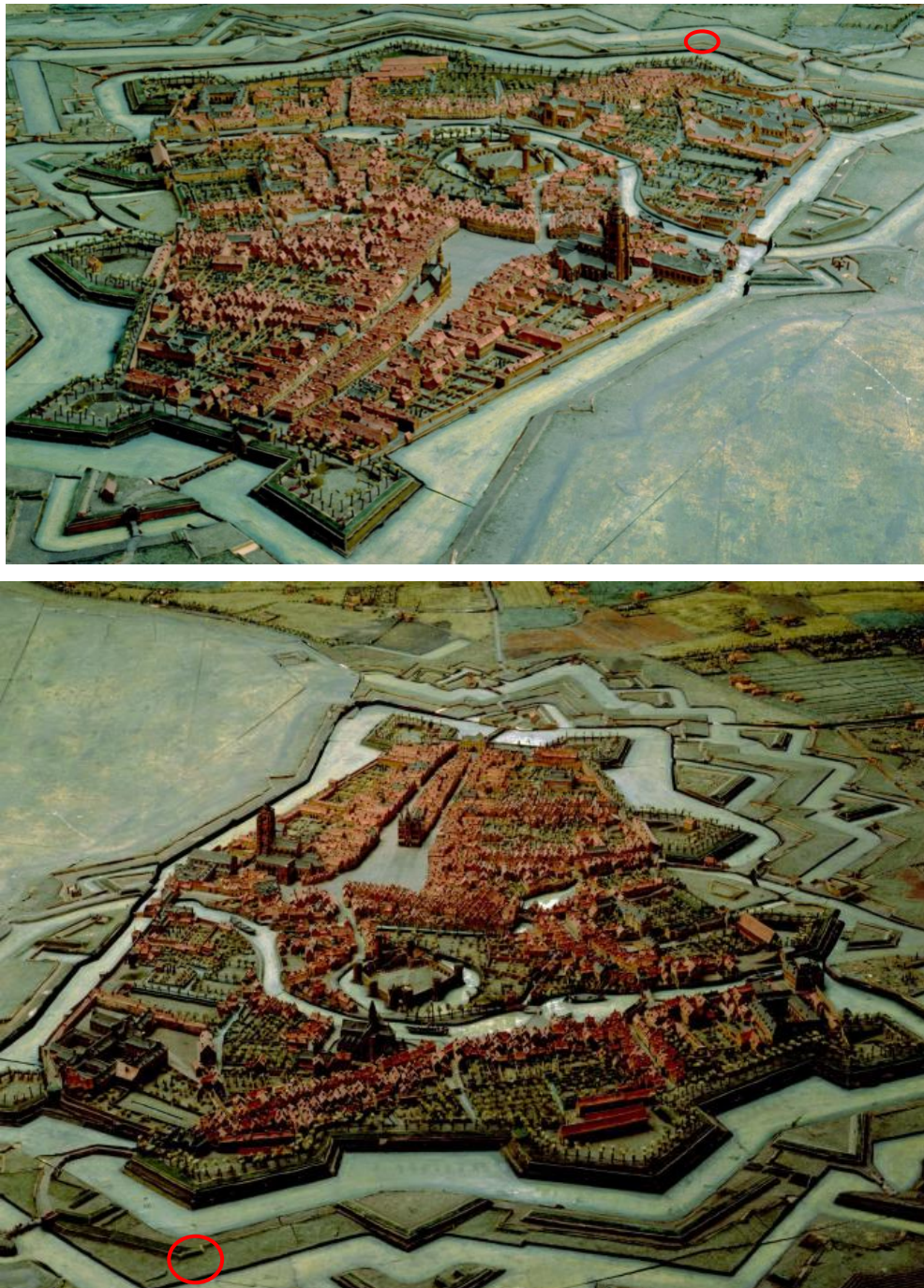
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

3.3.2.6 Maquette van Nézot (1746)

Deze maquette geeft een situatie weer met een gedetailleerde weergave van de Vauban-vestingen. Hoewel de maquette uit de 18e eeuw stamt, geeft ze een beeld weer uit de 17e eeuw.¹²

Het projectgebied staat indicatief weergegeven op de maquette van Nézot, op de Vauban-vesting. Het is gelegen op een aarden versterking tussen twee grachten in.

¹² David Janssens, Hadewijch Pieters & Cedric Van Huffel, *Archeologienota Stationsstraat 25-27 te Oudenaarde (Gent, 2017)*.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de maquette van Nézot (indicatief).

3.3.2.7 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst

om zo de leemtes van de bestaande topografische kaarten op te vullen. Het in kaart brengen gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814) met als resultaat een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen. De Ferrarisatlas had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren.¹³ Op de kaart van Ferraris wordt het projectgebied gesitueerd ter hoogte van de Vauban-vesting, op een aarden versterking gelegen tussen twee grachten. Deze zone is dus geheel onbebouwd. In het westen is de 'Porte de Tournay' te zien met tracé richting Leupegem (heden ten dage een deelgemeente van Oudenaarde), in het oosten zijn landbouwgronden te zien die omzoomd worden door hagen en/of bomenrijen. Hier situeert zich bebouwing, mogelijk boerderijen/hoeves. (Een deel van) de bebouwing net buiten de Bourgondische stadsmuren, zoals vastgesteld op de kaart van Jacob van Deventer, heeft ongetwijfeld plaats moeten ruimen voor de aanleg van de Vauban-vestingen. In het zuiden ligt bebost gebied.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

¹³ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

3.3.2.8 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdiensbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden). De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte ...-, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen, tabellen van grondinneming.

De Atlas der Buurtwegen situeert het projectgebied in een onbebouwde zone tussen twee waterlopen (de contouren van de versterkingen zijn nog duidelijk zichtbaar). Het stadscentrum is te zien in het noorden van het projectgebied. In het oosten is wederom beperkte bebouwing te zien die vermoedelijk dienst doet als hoeves/boerderijen. Aangezien een duidelijke percelering vast te stellen is buiten de stadskern, doet de grond vermoedelijk dienst als landbouwgrond. In het westen is nog het 'sikkelvormige' tracé te zien, die op de voorgaande kaarten uitgaaf op het 'Bastion de Tournay'. In zuidelijke richting is hier voor het eerst bebouwing waar te nemen.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.9 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philippe Vandermaelen was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande driehoeksmetingen. Hij stuurde zijn topografen uit naar de negen provincies om er de nodige opmetingen te doen en publiceerde twee topografische kaarten van België: de kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – was volledig voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.

Op de kaart van Vandermaelen wordt het projectgebied gesitueerd in de gracht (mogelijk gaat het hier om een foutieve georeferering, doch dient tevens opgemerkt te worden dat delen van de vesten rond deze tijd gedempt werden, onder meer in het kader van de ontwikkeling van het station,

spoorlijn en stationsbuurt in het noorden van de stad). In het zuiden van de weg die uitgaat op het 'Bastion de Tournay' is wederom bebouwing te zien, alsook in het oosten.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.10 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp. Deze kaarten waren in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten dus veel gegevens over perceelsindeling, maar zonder detailwerking.

Op de kaart van Popp zijn de stadsvesten verdwenen (deze werden definitief ontmanteld in 1859). Het projectgebied is gelegen in een schijnbaar onbebouwde zone (gearceerd wijst op verstedelijkt gebied). In het zuiden van de weg die uitgaat op het 'Bastion de Tournay' is wederom bebouwing te zien, alsook in het oosten. Doch dient opgemerkt te worden dat de bebouwing buiten de historische stadskern van Oudenaarde relatief beperkt is gebleven. Mogelijk doet (een deel van) de bebouwing nog dienst als hoeve/boerderij daar een duidelijke percelering vast te stellen is, wat doet vermoeden dat de grond nog bestaat uit landbouwgrond.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.11 Kaart van Oudenaarde (1877)

Het projectgebied staat indicatief op onderstaande kaart weergegeven. Het wordt gesitueerd in een onbebouwde zone, ten zuiden van de stadskern.

Figuur 21. Situering van het projectgebied op de kaart van Oudenaarde, 1877 (indicatief)

3.3.2.12 19^e-eeuws kadaster

Het projectgebied wordt indicatief weergegeven op het 19^e-eeuws kadaster, in een zone tussen twee grachten (de contouren van de Vauban-versterkingen zijn nog duidelijk waar te nemen). In het noordwesten is de abdij van Maagdendale te zien (zie ook de CAI-analyse). In het zuiden staat een weg gekarteerd, alsook in het westen ('Steenweg van Leupegem').

Figuur 22. Situering van het projectgebied op het 19^e – eeuws kadaster (indicatief)

3.3.2.13 Stafkaart van Oudenaarde (1901)

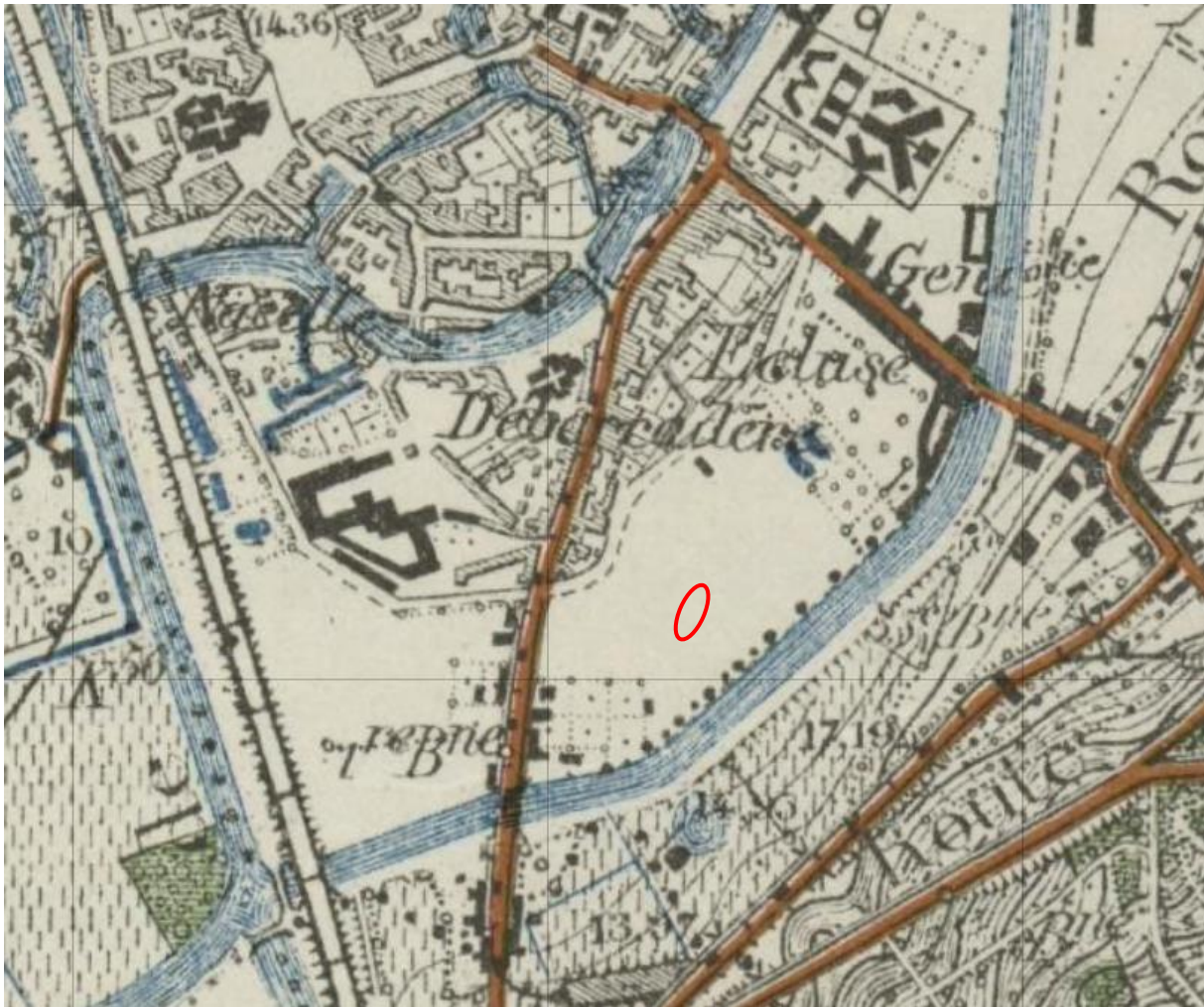
Op onderstaande kaart staat het projectgebied indicatief weergegeven. Opvallend is dat de Jules Lacroixstraat nog niet werd aangelegd en dat de Schelde ten zuiden van het plangebied stroomt. Het neemt in feite de vorm aan van de huidige Desiré Waelkensstraat. Er kan dus geconcludeerd worden dat het verloop van de Schelde antropogeen werd gewijzigd. De zone waar het terrein gelegen is, is geheel onbebouwd.

Figuur 23. Situering van het projectgebied op de stafkaart van Oudenaarde, 1901 (indicatief)

3.3.2.14 Stafkaart van Oudenaarde (1931-1941)

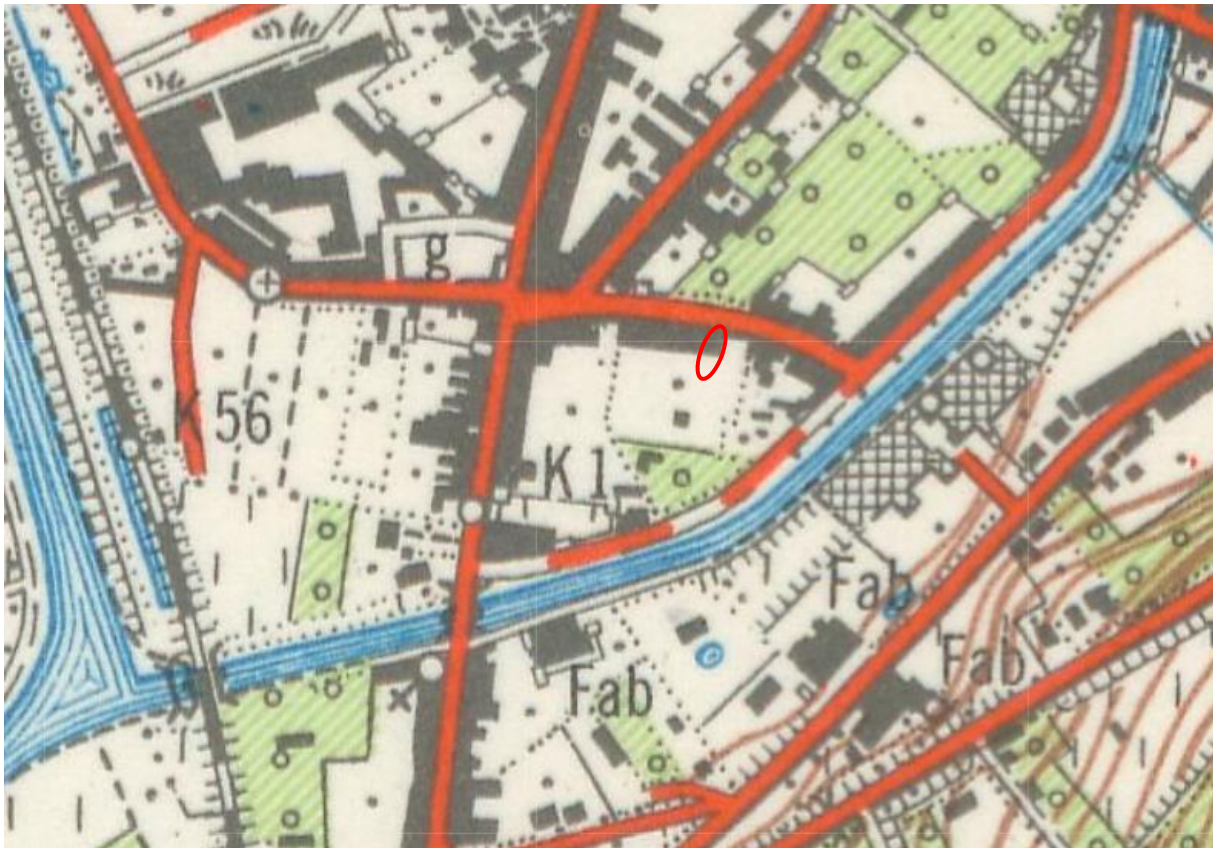
Onderstaande kaart toont een status quo met de voorgaande: de Jules Lacroixstraat is nog niet aangelegd en het plangebied bevindt zich nog steeds in een onbebouwde zone, ten noorden van de Schelde, waarvan het verloop later gewijzigd werd.

Figuur 24. Situering van het projectgebied op de stafkaart van Oudenaarde, 1931-41 (indicatief)

3.3.2.15 Kaart van Anzegem en Oudenaarde (1960)

Op onderstaande kaart is het wegtracé van de Jules Lacroixstraat te zien (zoals op de luchtfoto van 1944 die heironder wordt besproken). Ook in het westen en zuiden zijn respectievelijk de Doornikstraat en Desiré Waelkensstraat herkenbaar. Aan het tracé van de Jules Lacroixstraat bevindt zich bebouwing die mogelijk door het plangebied wordt aangesneden. De Schelde stroom echter nog steeds in het zuiden van het projectgebied.

Figuur 25. Situering van het projectgebied op de kaart van Anzegem en Oudenaarde (indicatief)

3.3.2.16 Wereldoorlogen

Eerste Wereldoorlog

In de Generaal Pershingstraat (buurt Tacambaroplein) bevindt zich een oorlogsmonument ter ere van de Amerikaanse soldaten die sneuvelden tijdens de Slag aan de Schelde (1-11 november 1918) en de Amerikaanse divisies die een bijdrage hebben geleverd aan de bevrijding van Oudenaarde.¹⁴ Tijdens de Slag aan de Schelde slaagden de geallieerden er in om een bruggenhoofd te maken over de rivier. De eindbombardementen richtten een grote ravage aan in Oudenaarde.¹⁵ Vooral de Sint-Walburgakerk, het stadhuis, het station, het gerechtsgebouw en de gevangenis werden zwaar beschadigd.¹⁶

¹⁴ <https://www.tracesofwar.nl/sights/45768/American-Battle-Monument.htm>

¹⁵ Alain Vanden Bossche, 2014, "Stad onder vuur brengt verhaal van de oorlog", *Het Nieuwsblad*, geraadpleegd op 19.11.2021. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20140415_01069282

¹⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13338>

Tweede Wereldoorlog

Op de eerste dag van de oorlog (10 mei 1940) werd Oudenaarde en omgeving reeds gebombardeerd. Op 11 mei werden Oudenaarde, Ronse en Kruishoutem gebombardeerd met relatief veel slachtoffers en beduidende schade tot gevolg. Een dag later, Op 12 mei, omstreeks 13u, werd het station van Oudenaarde gebombardeerd. Twaalf bommen sloegen in met één dode, verschillende gekwetsten en zes vernielde huizen tot gevolg. Na een tweede bombardement werden vier woningen beschadigd terwijl een derde, gericht op de bruggen over de Schelde, veertien doden veroorzaakte. Burgers werden bedolven onder hun vernielde huizen. Op 25 mei zouden hevige gevechten plaatsgevonden hebben rond de stad, met aanzienlijke schade vanwege artilleriegeschut. In het voorjaar van 1943 namen de bombardementen wederom toe.

De streek rond Oudenaarde zou in totaal 25 maal gebombardeerd worden; zware aanvallen vonden er echter niet plaats. Zoals hierboven vermeld, vonden de zwaarste aanvallen plaats tijdens de 18-daagse veldtocht. Daarnaast werd het arrondissement getroffen door 18 V1- en 2 V2-bommen. De eerste V1-bom sloeg in op 25 december 1944, de laatste op 15 maart 1945 te Beerlegem. De meeste van deze bommen vielen in open velden waardoor ze weinig schade berokkenden, met uitzondering van drie gekwetsten. Ook sloegen 250 springbommen en 1.800 brandbommen in op het grondgebied van het arrondissement.¹⁷

Onderstaande luchtfoto dateert van 1 september 1944. Het dient gezegd te worden dat het terrein zich in de buurt van de Schelde bevindt, de bruggen over dewelke een strategisch target vormden om te bombarderen. Er lijken zich kraters te bevinden in de omgeving van het plangebied, vnl. in het westen.

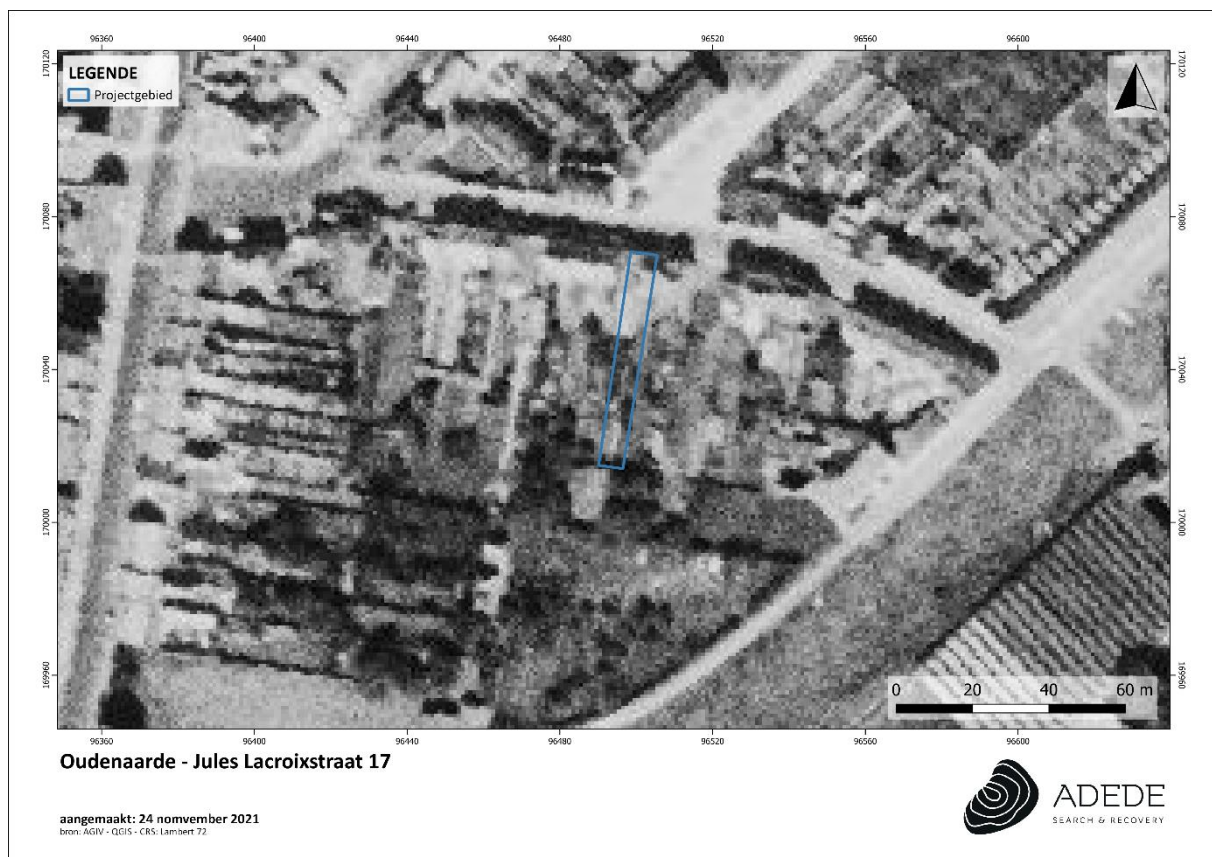
¹⁷ Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, *Bommen op België (1940-1945)*, 229-233.

Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 01-09-1944 (indicatief)

3.3.1 Luchtfoto 1971

De luchtfoto van 1971 situeert bebouwing binnen de contouren van het projectgebied, langs het tracé van de Jules Lacroixstraat. In het westen en zuiden zijn wederom de Doornikstraat en Desiré Waelkensstraat te zien. Tevens is het Jan Jozef Raepsaetplein duidelijk waar te nemen. De achterliggende tuinzone lijkt onbebouwd te zijn, doch valt dit door de grofkorreligheid van de luchtfoto niet met absolute zekerheid te zeggen. Omwille van die reden is het ook moeilijk na te gaan of de bestaande woning (en bijwoningen) tot deze tijd teruggaan.

Figuur 27. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

Onderstaande luchtfoto situeert opnieuw bebouwing langs het tracé van de Jules Lacroixstraat. Wederom zijn de Doornikstraat, Desiré Waelkensstraat en Jan Jozef Raepsaetplein herkenbaar. De tuinzone lijkt onbebouwd te zien. Er lijkt zich een rijwoning te bevinden langs de straatzijde, met mogelijk achterliggende structuren (bijgebouwen), doch valt dit gezien het gebrek aan detail van deze luchtfoto niet met absolute zekerheid te beargumenteren.

Figuur 28. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3 Luchtfoto 2000-2003

De luchtfoto van 2000-2003 lijkt een status quo te vertonen met de huidige situatie: langs het tracé bevindt zich de rijwoning met achterliggende bijgebouwen, terras en tuinzone.

Figuur 29. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

Archeologienota, Desiré Waelkensstraat:

Het bureauonderzoek toonde aan dat het projectgebied archeologische resten kon bevatten, omdat het zeker vanaf de late 16e eeuw ter hoogte van de stadsversterking heeft gelegen. De aanwezigheid van de historische stadkern en de vestingmuur en -gracht zou de archeologische potentie van het plangebied vergroten. Eventuele oudere sporen zouden echter naar alle waarschijnlijkheid vergraven zijn bij de aanleg van de verschillende vesten, doch kon het niet met absolute zekerheid uitgesloten worden. Er werd verder onderzoek in de vorm van proefputten geadviseerd.¹⁸

Archeologienota, Remparden 36:

Er werd geoordeeld dat de ligging bij de Schelde het plangebied een aantrekkelijke zone voor prehistorische en historische aanwezigheid maakte. Echter, de aanleg van de middeleeuwse verdediging van Oudenaarde moet het bodemprofiel danig verstoord hebben dat sporen van deze aanwezigheid naar alle waarschijnlijkheid niet meer aanwezig zouden zijn. Er werd geconcludeerd dat het plangebied een zeker potentieel heeft op kennisvermeerdering, specifiek aangaande de opeenvolgende verdedigingswerken van de stad. Meer bepaald gaat het hier om de laatmiddeleeuwse, de 17e -eeuwse, en de 19e -eeuwse stadsomwalling. Verder onderzoek werd dan ook geadviseerd.¹⁹

Archeologienota, Doornikstraat 9B (beperkte samenstelling):

Er werd geoordeeld dat binnen dit plangebied er geen potentieel op kennisvermeerdering is, aangezien de verstoring van de geplande werken niet dieper zou gaan dan de gekende verstoring van 3 tot 3,5 m tijdens de saneringswerken.²⁰

Archeologienota, Matthijs Casteleinstraat 2:

Vermoedelijk werd het bodembestand reeds grotendeels verstoord door de afbraak van de stadsfortificaties en het afgraven van het terrein en bebossen in de 20e eeuw. Na de afbraak van de fortificaties op het einde van de 19e eeuw bleef het plangebied hoogstwaarschijnlijk onbebouwd maar werd het in gebruik genomen als weiland (nat meersgebied), later als braakliggend terrein en vanaf de jaren 80-90 van de vorige eeuw door bos. Er zouden eventueel restanten van

¹⁸ Camille Krug, *Archeologienota Desiré Waelkensstraat te Oudenaarde* (Gent, 2017).

¹⁹ Thomas Pieters, *Archeologienota Remparden 36 te Oudenaarde* (Gent, 2020).

²⁰ Kirsten Note, *Archeologienota met beperkte samenstelling Doornikstraat 9B te Oudenaarde* (Gent, 2020).

postmiddeleeuwse fortificaties aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het plangebied (doch rekening houdend met een mogelijk foutieve georeferering). Er werd bijgevolg een middelhoge archeologische verwachting opgesteld voor waarden uit de nieuwe tijden. Omwille van de beperkte impact van de geplande werken op de bodem, werd het terrein echter vrijgegeven voor de geplande ontwikkeling.²¹

Archeologienota, Scheldekop:

Er werd ontdekt dat de 13de -eeuwse omwalling van Oudenaarde en Pamele het projectgebied doorkruiste. Naast het projectgebied was tevens het kasteel van Bourgondië gelegen, waarvan de bouw begonnen is in het laatste kwart van de 14de eeuw (1385) en beëindigd is in het eerste kwart van de 15de eeuw (1426). Er werd gesteld dat resten van laat- en postmiddeleeuwse verdedigingswerken te verwachten zijn binnen de contouren van het projectgebied, met name van de middeleeuwse stadsgracht, en van de postmiddeleeuwse stadsomwallingen en –grachten. Omwille van de beperkte impact van de geplande werken op de bodem, werd geen verder onderzoek geadviseerd.²²

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
220086	0m	17 ^e eeuw	Het betreft de Vauban-stadsomwalling (zie eerder).
501375	500m (ZW)	Volle middeleeuwen	Het Schipperskerkje. Er bestaan verschillende hypothesen omtrent de functie van het gebouw: een noodkerk, een schuur (tiendeschuur), het eerste parochiekerkje van Leupegem, een versterkte herenwoning. In 1722 werd het hersteld. In 1139 werd de kerk in Leupegem gebouwd: vermoedelijk is dit gebouw een overblijfsel.
501376	500m (ZW)	Late middeleeuwen	Kerk Leupegem. Oorspronkelijk een gotische kerk, waarna het een Renaissancekerk werd op de funderingen van de gotische. Slechts 2 gotische

²¹ Emmy Van Laere, *Archeologienota Matthijs Casteleinstraat 2 te Oudenaarde (Gent, 2019)*.

²² Silke De Smet, Wouter De Maeyer & Bart Cherretté, *Archeologienota Scheldekop te Oudenaarde (Sint-Lievens-Houtem, 2019)*.

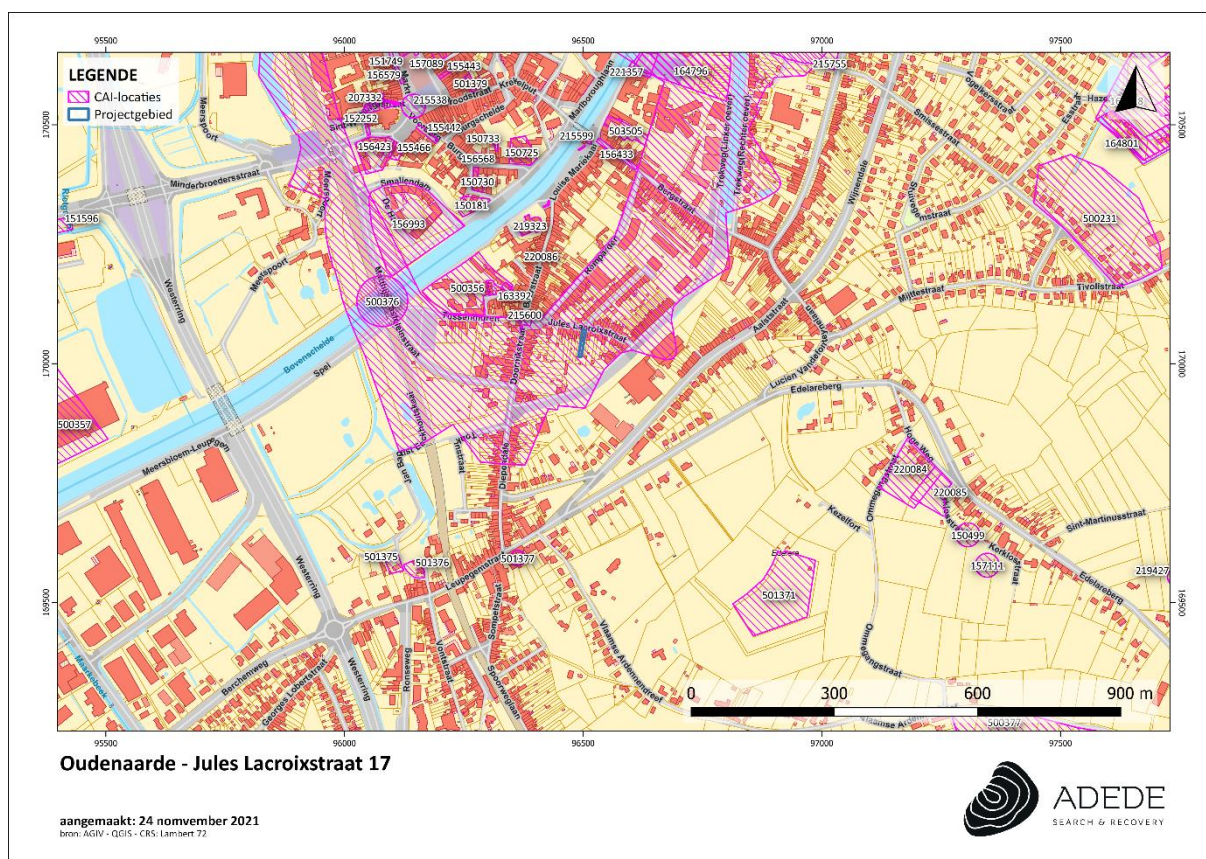
			kolommen werden geïntegreerd in de nieuwe kerk. Daarna werd een kleinere kerk gebouwd op de funderingen van de oude. Nu is het een woonhuis. Het werd reeds gebouwd voor 1560, rond 1580-2 verwoest door een brand.
501377	500m (Z)	18 ^e eeuw	Herberg De Kroon. Indicator.
501371	700m (ZO)	19 ^e eeuw	Kezelfort. Het betreft een vijfhoekig, symmetrisch werk met twee flanken, twee faces en een keel. Het is een fort met een ingewerkt anti-mijnsysteem en eveneens een neogotisch torengedouw (het buitenverblijf van de familie Thienpont) dat gebouwd werd in 1892 en verder niets met het fort te maken heeft, dat eerder gebouwd werd, tussen 1822 en 1824/25.
220084	700m (ZO)	18 ^e eeuw	Belvédère du Roy, de belvédère van waarop de Franse koning de inname van de stad Oudenaarde commandeerde en gade sloeg (tussen 17 juli en 23 juli 1745). Het betreft een koninklijk kampement aan de voet van de molen met daarvoor een brede defensieve gracht.
220085	750m (ZO)	Middeleeuwen	De Edelare Molen. Het betreft een staakmolen, een graan- en oliemolen. Gebouwd voor 1275 en gesloopt in 1891.
215600	50m (W)	Volle middeleeuwen	Het betreft boordstenen in Doornikse kalksteen; een restant van een gracht, mogelijk een onderdeel van de 12e-eeuwse omwalling.
		Late middeleeuwen	Resten van de Baarpoort. De poort werd opgericht in een grote bouwput. Bij de constructie van de poort werd de put geleidelijk aan opgevuld waardoor verschillende looplaagjes ontstonden. De poort zelf bestond uit twee D-vormige torens met een bakstenen kern en een parement in Doornikse kalksteen. Voor de poort bevond zich een gracht met pijler.

			Aan de hand van aardewerk en een 14C-datering kan de bouw van de poort gesitueerd worden tussen 1360 en 1390.
		Nieuwe tijd	Uitbreidingen aan de Baarpoort, o.a. een kleine aanbouw met beerput en aan de west- en zuidzijde een groot gebouw.
500356	100m (W)	Vroeg-Romeinse tijd	Het betreft een beugelfibula (ontdekt in de laatste travee van de zijbeuk van de kerk van de abdij) uit de vroege en midden-Keizertijd.
		Volle middeleeuwen	Heurne abdij Maagdendale; tegelvloeren uit de 14 ^e -15 ^e eeuw.
		16 ^e eeuw	Het gaat om een koperen munt van Filips II.
163392	100m (W)	17 ^e eeuw	Abdij Maagdendale. Onderzoek van het terrein rond het voormalige poortgebouw van de abdij. Naar aanleiding van de bouw van sociale woningen en de sloop van de bestaande gebouwen. Enkele muren en restanten van een toegangsweg (in natuursteen) werden aangetroffen. Enkele aardewerkfragmenten verwijzen naar de 16- 17e eeuw. In het algemeen behoort deze fase tot een 'abdijfase'. Mogelijk is dit voor de bouw van het poortgebouw. Daarna, een 2e fase, die samenhangt met de oprichting van het poortgebouw.
		19 ^e eeuw	Restanten van soldatenwoningen die tot de latere kazerne van Maagdendale behoren. Tijdens het bouwhistorisch onderzoek werd vastgesteld dat oudere architectuurelementen in de bouw van deze woningen werden verwerkt.
		20 ^{ste} eeuw	Afvalkuil met materiaal afkomstig van Duitse soldaten die tijdens WOI in de kazerne verbleven.
500376	200m (W)	Middeleeuwen	Het betreft duizenden scherven, een pen, versierde schoengespren, koperen zakdeksel, boekenbeslagen, o.a. met goudblad, ijzeren

			pijlpunten, mondharpes, pelgrimstelen, nagels, munten en benen voorwerpen.
		Romeinse tijd	Niet nader gedefinieerde vondst.
219323	250m (NW)	Middeleeuwen	O-L-V-kerk van Pamele. Het gaat om twee massieve muurstructuren in Doornikse kalksteen. Eén is met zekerheid aan een ouder kerkgebouw toe te schrijven. In de historische bronnen is er sprake van een eerste kerkgebouw te Pamele in 1110.
		Late middeleeuwen	OLV kerk van Pamele, opgericht in 1234. In Scheldegotiek; verschillende vloenniveaus (aangetroffen bij de opgravingen van 2016).
		Nieuwe tijd	Het gaat om resten van 13 menselijke begravingen, die zeer ondiep zijn, wat er op wijst dat het oorspronkelijke vloerniveau zo een 30 tot 40 cm hoger moet zijn geweest. De begravingen werden gedateerd op basis van de bijgiften: de 16e tot 18e eeuw. Ook werden resten van een klokkeoven ontdekt.
215599	300m (N)	16 ^e eeuw	Het betreft een kademuur in baksteen met parement in Doornikse kalksteen. De oudste fase is te situeren in of na de eerste helft van de 16e eeuw. In de 18e eeuw worden er aanpassingen uitgevoerd o.a. door de aanleg van een watertrap, die later wordt omgebouwd tot beerput.
		Nieuwste tijd	Het gaat om de resten van sluis. Deze werd afgebroken in 1918.
156993	350m (NW)	Late middeleeuwen	In zone 1 werd een stadsmuur en stadsgracht ontdekt. Kort na aanleg van de muur en gracht werd het 'Petegemhuus' opgericht, een refuge van de abdij van Petegem. Een klein gebouwtje ten zuiden van het Petegemhuus behoort waarschijnlijk tot dezelfde periode (eind 15de eeuw). In zone 2 werden de gracht en het

			wooneiland aangesneden. Fundamenten van een bakstenen gebouw op het wooneiland werden aangesneden. Er werden 2 bakstenen vloerniveaus teruggevonden. Bij het oudste niveau hoorde ook een eenvoudige muurhaard. Onder de haard bevond zich een onregelmatige plaat Doornikse kalksteen met daaronder een voorraadpot in grijs aardewerk.
		16 ^e eeuw	Er werden vijf skeletten in de 16de-eeuwse vullingslagen van de stadsgracht ontdekt. tHet Petegemhuus werd tijdens de 16de-18de eeuw uitgebreid tot het Apostolinnenklooster; bakstenen muren en trap werden aangetroffen.
150181	350m (NW)	Nieuwe tijd	Het gaat om bewoningssporen uit de 17 ^e -18 ^e eeuw die echter grotendeels verstoord waren.
		19 ^e eeuw	Het gaat om muurresten van de vismijn.
150730	400m (NW)	Volle middeleeuwen	Het gaat om vier grote houten palen (verspreid over het terrein). Dendrochronologisch onderzoek heeft aangetoond dat de bomen geveld werden tussen 1016 en 1041 n.Chr.
		Late middeleeuwen	Kasteel. De zuidwest-torenfundering en afsluitende muur van het kasteel werden vrijgelegd (13de-14de eeuw). Twee kuilen aangetroffen die te dateren zijn voor de bouw van het kasteel (2de helft 12de-eerste helft 13de eeuw). Een houten beerton werd gevonden: dendrochronologisch onderzoek toont aan dat de veldatum te situeren is na 1432 n.Chr. Een deel van de gracht werd ook aangesneden (13de-14de eeuw).
156568	450m (N)	19 ^e eeuw	Bakstenen afvalput die in verbinding stond met 3 rijhuizen. In de put werd gevonden: etensresten, keramiek (vnl. tafelgoed in faïence en rood aardewerk), glas,

			been, ivoor, leder, hout, ijzer, brons, tabakspijpen, knoopjes, benen kammen.
150733	450m (N)	Late middeleeuwen	Het betreft een natuurstenen muur uit de 13 ^e – 14 ^e eeuw.
150725	450m (N)	Late middeleeuwen	Kasteel (onderzoek 1984 en 2005). Noordoostelijke funderingsopbouw van het kasteel (toren en deel muur): de basis bestond uit dicht tegen elkaar ingeslagen aangepunte houten stammetjes met daarop grote platen Doornikse kalksteen. In het vloerniveau van de kelder werden verschillende alfapakketten gevonden, het oudste dateert a.d.h.v. aardewerk uit 13de tot laatste kwart 14de eeuw. In de hoek van de torenfundering werd een stortkoker met stortgat gevonden. De omliggende gracht werd ook aangesneden.
		17e eeuw	Een tweede afvalpakket in de torenkelder dateert uit de 17de eeuw (vermoedelijk te linken aan de fase waarin de toren reeds in verregaand verval was).
156433	450m (N)	Late en postmiddeleeuwen	Het gaat om ophogingslagen en kuilen.

Figuur 30. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

Oudenaarde kwam vnl. vanaf de volle middeleeuwen tot ontwikkeling. De nederzetting zou ontstaan zijn omstreeks 1050, rond een burcht, na de neergang van de vroegmiddeleeuwse portus van Ename. Deze burcht, turris Aldenardensis, was gebouwd door graaf Boudewijn IV omstreeks het jaar 1000. De CAI-analyse maakt inderdaad voornamelijk melding van vondsten en/of sporen vanaf de volle middeleeuwen. Op de Deventer-kaart werd het projectgebied aangeduid op de dubbele stadsgracht, buiten de historisch kern van Oudenaarde. Bebouwing werd weergegeven op enige afstand van het plangebied. Het latere historische kaartmateriaal situeerde het terrein op de Vauban-vesting, op een aarden versterking begrensd door twee grachten in het noorden en zuiden. Het plangebied zou zich steeds op de stadsvesten bevonden hebben tot de definitieve ontmanteling van de versterkingen in de 2e helft van de 19e eeuw. Nadien, zoals gebleken uit het historisch kaartmateriaal, lag het terrein lange tijd in een onbebouwde zone. Het is pas op de luchtfoto van september 1944 dat voor het eerst het tracé van de Jules Lacroixstraat zichtbaar is, waarlangs zich bebouwing situeerde (doch nog niet over het gehele verlengde van het tracé). Zo kan gezegd worden dat er een laag potentieel is op het aantreffen van resten van historische bebouwing. De archeologische verwachting heeft op die manier betrekking op de perioden vanaf de middeleeuwen, en meer bepaald op resten van de verschillende fasen van de Oudenaardse stadsversterkingen. Oudere sporen en/of vondsten zijn hierbij niet absoluut uit te sluiten. De CAI-analyse maakte bijvoorbeeld gewag van een mogelijke Romeinse aanwezigheid. De bebouwing langs de Jules Lacroixstraat kan hierbij een negatieve impact op de bodem en het potentiële bodemarchief gehad hebben, doch is het mogelijk dat het ophogingspakket van de aarden versterking een positief effect heeft gehad op de bewaring van oudere archeologica (het ophogingspakket kan deze sporen afdekken).

De geplande werken omvatten de bouw van een nieuwe rijwoning ter vervanging van de oude die gesloopt zal worden, dit inclusief de bestaande drie bijgebouwen en terras. De nieuwe woning zal uit drie verdiepingen bestaan (gelijkvloers + 1^e verdieping + zolderverdieping). Een huislift zal in de woning geplaatst worden, echter zonder liftput. De nieuwe rijwoning zal gefundeerd worden op een vloer in beton, voorzien van vorstvrije randen op minimaal 80cm diepte onder het maaiveld. Ter hoogte van het geplande terras zal ook een regenwaterput van 5000 liter (ca. 1,73m diep) geplaatst worden, en een infiltratieput van 2000 liter (ca. 1,5m diep). De nieuwe woning zal niet onderkelderd worden. Aangezien de geplande werken zich situeren ter hoogte van de bestaande bebouwing en verharding, blijft de impact van de werken op de bodem erg beperkt. De te plaatsen regenwaterput en infiltratieput kunnen mogelijk de bodem plaatselijk verstoren, doch blijft de oppervlakte van deze ingreep te beperkt om vervolgonderzoek te adviseren. Bovendien heeft het DHM aangetoond dat de bodem aan het tracé mogelijk werd opgehoogd (vermoedelijk voor de aanleg van de bestaande

rijwoning en bijgebouwen). Omwille van deze bevindingen acht ADEDE bv verder onderzoek, vanuit een kostenbaten-analyse, dan ook niet noodzakelijk. Ten slotte dient nog gezegd te worden dat gezien de ligging van het projectgebied in de nabijheid van de Schelde -de bruggen over dewelke een strategisch target vormden voor bombardementen- het aantreffen van CTE niet uitgesloten kan worden.

5 Bibliografie

Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, *Bommen op België (1940-1945)*, 229-233.

De Smet S., De Maeyer W. & Cherretté B., 2019, Archeologienota Scheldekop te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), SOLVA Archeologisch Rapport 177, Sint-Lievens-Houtem.

Janssens D., Pieters H. & Van Huffel C., 2017, Archeologienota Stationsstraat 25-27 te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 153, Gent.

Krug C., 2017, Archeologienota Desiré Waelkensstraat te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), BAAC Archeologisch Rapport 423, Gent.

Note K., 2020, Archeologienota met beperkte samenstelling Doornikstraat 9B te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), BAAC Archeologisch Rapport 1375, Gent.

Pieters T., 2020, Archeologienota Remparden 36 te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), BAAC Archeologisch Rapport 1593, Gent.

Vanden Bossche A., 2014, "Stad onder vuur brengt verhaal van de oorlog", Het Nieuwsblad, geraadpleegd op 25.11.2021. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20140415_01069282

Van Laere E., 2019, Archeologienota Matthijs Casteleinstraat 2 te Oudenaarde (Oost-Vlaanderen), BAAC Archeologisch Rapport 1062, Gent.

Websites:

<https://www.cartesius.be>

<http://www.cai.onroerenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13338>

<https://www.tracesofwar.nl/sights/45768/American-Battle-Monument.htm>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Formatie_van_Kortrijk

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/64699>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121247>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/58786>

<https://www.geo.onroerenderfgoed.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/220086>

<https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11912>

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 21 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 22 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.....	- 23 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	- 24 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 25 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 26 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 27 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	- 28 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 29 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 30 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Jacob van Deventer (indicatief)	- 33 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op het plan van Sanderus (indicatief).....	- 34 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx.....	- 35 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op het plan van Van der Kloot (indicatief).....	- 36 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 37 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de maquette van Nézot (indicatief).....	- 38 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 39 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 41 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 42 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.....	- 43 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op de kaart van Oudenaarde, 1877 (indicatief).....	- 44 -
Figuur 22. Situering van het projectgebied op het 19 ^e – eeuws kadaster (indicatief).....	- 45 -
Figuur 23. Situering van het projectgebied op de stafkaart van Oudenaarde, 1901 (indicatief).....	- 46 -
Figuur 24. Situering van het projectgebied op de stafkaart van Oudenaarde, 1931-41 (indicatief) -	47 -
Figuur 25. Situering van het projectgebied op de kaart van Anzegem en Oudenaarde (indicatief). -	48 -
Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 01-09-1944 (indicatief).....	- 50 -
Figuur 27. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 51 -
Figuur 28. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 52 -
Figuur 29. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003	- 53 -
Figuur 30. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 61 -